RAPPORT

Tettstadane våre sett frå handels- og tenesteytande næringar sin ståstad.
Spørjeundersøking og SWOT-analyse. September 2021

KVAM Næringsråd
nettverk for næringslivet

ver. 14.september 2021

Innhald

INNLEIING 2
RESULTAT FRÅ SPØRJEUNDERSØKINGA 4
OM UTVIKLINGA DEI SISTE 5 ÅRA 4
KVA TENKJER VERKSEMDENE OM STATUS 5 ÅR FRAM I TID, I 2026, OM SI EIGA VERKSEMD? 4
OM GENERASJONSSKIFTE/EIGARSKIFTE 5
OM KUNDEGRUNNLAGET 5
REKRUTTERING AV TILSETTE 6
INKLUDERING AV INNVANDRAR 7
SAMARBEID LOKALT/REGIONALT INNAN BRANSJER OG GENERELT 8
TILGANG KAPITAL 8
TETTSTADEN SIN ATTRAKTIVITET 9
TOMME NÆRINGSLOKALE 10
INFRASTRUKTUR - VEG, BREIBAND OG KRAFT 14
PARKERING 16
KOLLEKTIVTRAFIKK 18
VIRKEMIDDELAPPARATET 18
VESTLAND FYLKESKOMMUNE 19
KVAM HERAD (sjølve heradet – som politisk/administrativ eining) 20
LOKALPRESSE 24
KULTUR FOR SAMARBEID 24
SWOT–ANALYSAR 27
STRANDEBARM 28
TØRVIKBYGD 31
NORHEIMSUND 34
ØYSTESE 39
NOKRE TEMA FOR VIDARE OPPFØLGING OG ARBEID 46
FELLES FOR HEILE KVAM 46
STRANDEBARM 49
TØRVIKBYGD 50
NORHEIMSUND 51
ØYSTESE 52
ÅLVIK 52
REFERANSAR 53

INNLEIING

Bakgrunn for arbeidet
Kvam Næringsråd tok initiativ til undersøkinga hausten 2020. Bakgrunnen var at handels- og servicetilbodet i tettstadane våre er utsett for konkurranse frå netthandel og handelslekkasje til Bergen. Dette bidreg til at vi i aukande grad ser tomme forretningslokale og lågare aktivitet, og det skjer såleis ei utarming av sentrumsområda. Kvam Næringsråd ynskste å finne ut kva næringsdrivande innan handel og tenestyting til privatmarknaden i tettstadane tenkjer om dette.

I samfunnsdelen i Kvam herad sin kommuneplan 2015-2030 er det definert 5 tettstader i Kvam; Norheimsund, Øystese, Ålvik, Tørvikbygd og Strandebarm/Tangerås.

Organisering
H. J. Andersen AS v/Hans Jørgen Andersen vart engasjert som prosjektleiar. Arbeidet er gjennomført i samarbeid med Kvam herad, lokale næringslag m.fl.

Prosjektgruppa har bestått av:
Kvam Næringsråd v/dagleg leiar Torleiv Ljones og styreleiar Tone Søgaard
Norheimsund Næringslag v/leiar Jahn Brattli Tolo,
Øystese Næringslag v/leiar Gjermund Stuve,
Ålvik Næringslag v/nestleiar Hans Pulles,
Strandebarm v/Olav Sletvold
Tørvikbygd v/ grendautvalet Stig Aase
Kvam herad v/ Jan Tjosås og Jon Nedkvitne

Prosjektgruppa har hatt tre møter. Slik situasjonen har vore med smitteverntiltak, lokale og nasjonale restriksjonar i 2021, har arbeidet teke lenge tid enn opphaveleg planlagt.

Finansiering
Kvam herad ved kraftfondet har finansiert arbeidet med eit tilskot på kr. 100.000.

Avgrensing
Verksemdene er for det meste innan varehandel og tenesteytande næringar i sentrum som har privatpersonar som kundar, men nokre har og næringslivskundar. Dei store verksemdene i Kvam som primært sel i bedriftsmarknader er ikkje med i undersøkinga, som t.d. Bjølvefossen, Lid Jarnindustri, Lingalaks, Fjellstrand, GBS Entreprenør, Kleppe møbelfabrikk, Norhand Industri og Hardingsmolt.

Vi har i størst mogleg grad sett vekk frå effektar av koronaepedemien i arbeidet.

Gjennomføring
48 verksemder, representert med 57 personar (1-3 pr. intervju) er intervjua i mars- juni, 24 i Norheimsund, 17 i Øystese, færre enn 5 i Strandebarm/Tangerås, færre enn 5 i Tørvikbygd og færre enn 5 i Ålvik. Det er gjennomført 4 samlingar i august i Strandebarm, Norheimsund, Øystese og Tørvikbygd. Intervjua og samlingane danner grunnlaget for denne rapporten.

Ein stor takk til alle som har stilt opp og vist engasjement.

Samla årleg omsetnad (tal frå 2019/2020) for verksemdene som er intervjua er 693 millionar. Dei same verksemdene representerar 425 årsverk. Fleire av verksemdene som er intervjua har sal både til privatpersonar i butikk og t.d. installasjonsverksemd i bedriftsmarknaden (t.d. røyrleggjar/elektro).

Det er få som er intervjua på dei mindre tettstadene, så ein skal ikkje tolke desse resultata for bokstaveleg, statistisk sett er det eit svakt grunnlag for generaliseringar.

Spørsmåla frå undersøkinga er skrivne i ***kursiv/feit font*** i denne rapporten.

Om hovudkapitla i rapporten
Resultat frå spørjeundersøkinga er basert på intervjua og gjennomgang av spørjeskjema med kvar einskild verksemd. Spørjeundersøkinga inneheldt 52 spørsmål frå forskjellige tema. Fleire tema i spørjeundersøkinga var henta frå Dsitriktsnæringsutvalet sin NOU 2020:12 som vart lagt fram i oktober 2020.

SWOT-analysar er basert på intervju med kvar einskild verksemd og samlingar i tettstadane.

Nokre tema for vidare oppfølging og arbeid er prosjektgruppa si sammanstilling av tema prosjektgruppa meiner er det er viktig å arbeide vidare med. Prosjektgruppa lar det vere ope om korleis, når og kven som bør arbeide med kvart einskild tema. Uavhengig av dette kan vi seie at for mange av temaa er eit breitt samarbeid naudsynt for å skape gode resultat.

Bruk av resultata og metodar nytta i arbeidet.
Ved sitering frå denne rapporten eller bruk av metodar som er nytta i arbeidet skal kjelda verte oppgitt.

Nokre viktige referansar

NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn
Det såkalla Distriktsnæringsutvalet vart leia av Svein Richard Brandtzæg, og la i oktober 2020 fram si utgreiing «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn». Ein del av temaa i denne utgreiinga er nytta som grunnlag for å lage spørsmål til verksemdene i undersøkinga, og i denne rapporten vert det vist til NOU 2012:12 der det er naturleg.
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-12/id2776843/?ch=1

NOU 2020:15 Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene
Det såkalla Demografiutvalet vart leia av Victor Norman, og la i desember 2020 fram si utgreiing «Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene».
I denne rapporten vert det vist til NOU 2012:12 der det er naturleg.
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-15/id2788079/

Sentralitet og Kvam
Sentralitet er ein indeks med verdi for kvar einskild kommune. Fram til og med 2017 var indeksen basert plasseringa til kommunen i forhold til tettstader og storleiken til desse tettstadene. Frå og med 2018 vart det innført ein ny standard for sentralitet, basert på reisetid til arbeidsplassar og servicefunksjonar frå alle grunnkretsar der det bur folk. Desse verdiane er grupperte saman til seks klassar. Oslo og nokre kommunar nær Oslo har sentralitetsklasse 1, medan 19 andre byar/bynære kommunar som Bergen, Stavanger og Trondheim har sentralitetsklasse 2. Mindre byar/bynære kommunar som Haugesund og Tromsø har sentralitetsklasse 3. Kvam har sentralitetsklasse 4, saman med mellom anna Samnanger, Voss og Bjørnafjorden. Elles i Hardanger er Ullensvang i klasse 5 og Ulvik og Eidfjord i klasse 6.
https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner

Sjå siste side i rapporten for fleire referansar.

RESULTAT FRÅ SPØRJEUNDERSØKINGA

OM UTVIKLINGA DEI SISTE 5 ÅRA

Utvikling i omsetnad, resultat og tal årsverk for verksemdene

UTVIKLING	ned	stabil	opp
Omsetnad dei siste fem åra	2%	47%	51%
Resultat dei siste fem åra	2%	55%	43%
Tal årsverk dei siste fem åra	9%	72%	19%

Totalt har 98% av verksemdene har hatt ein stabil omsetnad (47%) eller auka omsetnad (51%) dei siste 5 åra (nokre verksemder er og yngre enn 5 år) (2015/16-2019/20)

98% av verksemdene har hatt stabile resultat (55%) eller auka resultat (43%) dei siste 5 åra (nokre verksemder er og yngre enn 5 år) (2015/16-2019/20)

9% av verksemdene har redusert tal årsverk siste 5 år, 72% har stabilt tal årsverk og 19 % av auka tal årsverk.

Generelt kan vi seie at omsetnad og lønnsemd (resultat) er stabilt eller har betra seg dei siste 5 åra for dei aller fleste verksemdene, men tal årsverk er i større grad stabilt enn aukande.

Om årsaker som ligg til grunn for utviklinga

Verksemdene nemner i hovudsak interne faktorar (t.d. endring i vareutval, auka geografisk nedslagsfelt, oppkjøp, strategiske samarbeid, kvalitetsforbetring, nye forretningsområde, utvikle nye tilbod, forbetra marknadsarbeid osv.) som årsak til at omsetnad og resultat er stabilt eller har auka dei siste 5 åra. Interne faktorar vert nemnt dobbelt så ofte som eksterne faktorar (t.d. stabilt folketal, stabil tilgang til personale).

KVA TENKJER VERKSEMDENE OM STATUS 5 ÅR FRAM I TID, I 2026, OM SI EIGA VERKSEMD?

Forventa utvikling i omsetnad, resultat og tal årsverk for verksemdene

FORVENTA UTVIKLING	ned	stabil	opp
Omsetnad fem år fram i tid	0%	47%	53%
Resultat fem år fram i tid	2%	47%	51%
Tal årsverk fem år fram i tid	4%	53%	45%

Ingen verksemder ser for seg redusert omsetnad. 47% av verksemdene ser før seg omsetnad på same nivå som i dag, og 53 % ser for seg ein auke.

For resultat er spådomane mykje det same, 2% ser for seg redusert resultat, 47% stabilt og 51% ein auke.

For tal årsverk er forventningane slik: 4% av verksemdene ser for seg reduserte tal årsverk, 53 % forventar stabilt tal årsverk og 45% ei auke i tal årsverk. Det er ein trend i svara at jo større verksemda er, jo større er forventninga til auka tal årsverk om 5 år. Undersøkinga dekkjer verksemder med 425 årsverk, og 262 (62%) av desse årsverka er i verksemder som forventar ei auke i tal årsverk om 5 år. La oss seie at desse verksemdene realiserer ei auke i tal årsverk på 10% i løpet av dei neste 5 åra – det utgjer i så fall eit potensiale for 26 nye årsverk i Kvam.

Om årsaker som ligg til grunn for forventa utvikling

Når verksemdene vert spurt om hovudårsaka(-r) til forventningane vert det som oftast tatt fram interne faktorar (t.d. investeringar, god opplæring, nye forretningsområde, geografisk utviding av marknaden, interne forbetringar, godt arbeid osv.). Ein viktig ekstern faktor som fleire nemner er at folketalet vert oppretthalde eller aukar.

OM GENERASJONSSKIFTE/EIGARSKIFTE

For 15 av verksemdene (31%) er eigarskifte eller generasjonsskifte eit tema, med tidshorisont for skifte: 13% om kort tid, 47% innan 5 år og 40% innan 10 år.

På spørsmål om eigarskifte elle generasjonsskifte vert sett på som ein trussel elle moglegheit, svarar alle at dette er ein moglegheit for verksemda. Ei verksemd legg til at det og kan vere ein trussel.

Eigarskifte eller generasjonsskifte er relvant for mange verksemder, og vert i all hovudsak oppfatta som moglegheiter for ein ny giv.

OM KUNDEGRUNNLAGET

FORDELING PÅ KUNDESEGMENT

Samla årleg omsetnad for verksemder som er intervjua: 693 millionar
Omsetnaden fordeler seg slik for verksemdene som er med i undersøkinga:

Kundesegment	**omsetnad**	**%**
Lokale privatpersonar	308 mill.	44 %
Fritidsbustader/faste campingvogner	56 mill.	8%
Turistar	53 mill.	8%
Nettkundar	11 mill.	2%
Bedriftskundar/organisasjonar	249 mill.	36%
Andre	16 mill.	2%
TOTALT	**693 mill.**	**100%**

For dei fleste verksemdene er nærmarknaden særs viktig. Tal busette i Kvam er viktig for omsetnaden, og alle som kjem på besøk er viktige kundar. Nye arbeidsplassar, turistar, hyttefolk, fastbuande, tilreisande til arrangement og festivalar osv. – alt dette er viktig for å få eit godt handels- og tenestetilbod i tettstadane våre.

Kor langt strekkjer kundegrunnlaget seg for di verksemd?
Her er det stor variasjon i svara, frå heilt lokalt til heile verda. Kundegrunnlaget for mange av verksemdene strekkjer seg ut over kommunegrensene til Kvam. For varehandel/tenesteyting er det slik at trafikk avlar trafikk – besøkande frå andre kommunar nyttar andre tilbod i Kvam når dei har ærend hos t.d. optikar eller tannlege.

> ***Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12***
> *Samarbeid lokalt og regionalt gjennom funksjonelle bo- og arbeidsmarkedsregioner er sentralt for næringsutviklingen i distriktene (Onsager, 2018). Næringsutvikling skjer på tvers av kommunegrensene. Innovasjonssamarbeid foregår både lokalt og regionalt, og den enkelte kommunens ressurser, kompetanse og infrastruktur er ofte ikke tilstrekkelig for innovative bedrifter. Onsager (2018) finner at bo- og arbeidsmarkeds-regioners egenskaper er viktigere for bedrifters lokalisering, vekst- og utviklingsmuligheter enn enkeltkommuners rammebetingelser og egenskaper. (NOU 2020:12, s.149)*

Om verksemda ikkje har sal på nett, kunne dette vore mogleg?
Kring 2% av omsetnaden i verksemdene er sal på nett. Fleire verksemder (spesielt dei som er knytt til kjeder) har nettsal, som «klikk og hent i butikk» e.l. Samla utgjer dette ein liten del av total omsetnad, men er kanskje viktig for å gje informasjon til kundar og skape merksemd om at butikken er der. Når kunden kjem for å hente varene vert det eit fysisk besøk i butikken samstundes. Mange nytter og heimesida til kjeden utan å bestilla, men til å orientere seg før ein går til den fysiske butikken.

Dei fleste av dei som har freista å bygge opp eigen nettbutikk har konkludert med at det er krevjande å konkurrera med «dei store på nett» - på pris og ikkje minst i høve til det å vere synleg på nett. I tillegg er det dyrt og arbeidskrevjande. Det er fleire som har lagt ned mykje tid og innsats på å freiste å få det til.

Mange opplever sosiale media eit godt vektøy og ein god marknadsføringskanal for lokalmarknaden.

KUNDELOJALITET
Fleire av dei spurde framhevar kor viktig det er at dei som bur i Kvam nytter seg av tilboda som finst – elles vil nokre av tilboda stå i fare for å forsvinne. Det er ikkje så lett å måle kor lojale kvemmingane er i høve lokalt vare- og tenestesal, men for butikkane i Strandebarm, Tørvikbygd og Ålvik spurte vi:

Kor stor andel av dei lokale nytter butikken sin fast?
Dei som driv varehandel anslår at 50-75% av dei lokalt busette nytter butikken sin fast. Høgast andel i Strandebarm, lågast andel i Tørvikbygd og Ålvik.

Kommentarar:
Om andelen busette i Strandebarm, Tørvikbygd og Ålvik som nytter butikken sin fast aukar, vil omsetnaden gå opp. Ein konsekvens av dette kan vere at det vert rimelegare varer og betre utval i nokre av daglegvareforretningane (t.d. overgang frå COOP Marked til COOP Prix).

REISELIV OG FRITIDSBUSTADER

Er reiselivet viktig for di verksemd?
Heile 83% av verksemdene svarer ja, eller noko, på dette spørsmålet. For 17% av verksemdene er ikkje reiselivet viktig.

Er hytter og vogner på Kvamskogen ei kundegruppe for di verksemd?
80% av verksemdene i Norheimsund og Øystese svarer ja på dette. For verksemdene i Ålvik, Strandebarm og Tørvikbygd er utgjer dette naturleg nok ei mindre kundegruppe.

Er fritidsbustader generelt ei kundegruppe for di verksemd?
82% av verksemdene svarer ja på dette. I tillegg til Kvamskogen er det mykje fritidsbustader fordelt utover i heile heradet.

Marknadsfører verksemda seg mot Kvamskogen eller andre fritidsbustader?
56% av verksemdene svarer at dei marknadsfører seg mot hyttene på Kvamskogen eller andre fritidsbustader. Av dei som ikkje har slikt marknadsarbeid, seier halvparten av det kunne vore relevant med slik marknadsføring.

Kommentarar:
Kvam er ein reiselivskommune – og mange av verksemdene treng den omsetnaden det fører med seg.

REKRUTTERING AV TILSETTE

Er rekruttering av arbeidskraft med relevant kompetanse ei utfordring for di verksemd?
Ja 51%, noko 17% og nei 32%
For kring halvparten av verksemdene er det ei utfordring med rekruttering av arbeidskraft med relevant kompetanse. Ser vi på storleiken til verksemdene er det dei største verksemdene som har dei største utfordringane. Dei verksemdene som svarar ja står for 66% av total omsetning som undersøkinga omfattar.

Kommentarar:
Det ser ut til at rekruttering av arbeidskraft med relevant kompetanse er ei omfattande utfordring i Kvam.

> ***Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12***
> *En av hovedutfordringene for bedriftene i Distrikts-Norge er tilgang til arbeidskraft med relevant kompetanse. (NOU 2020:12, s.95)*
> *Navs nasjonale bedriftsundersøkelse kartlegger hvert år kompetansebehov etter næring, fylke og yrke. Forskjellene er store, men den samlede mangelen på arbeidskraft har økt med over 15 000 personer fra våren 2018, til rundt 60 000 personer våren 2019 (NOU 2020:12, s.101)*

Det er ressurskrevende for mange bedrifter å avdekke egne kompetansebehov. Større bedrifter med egne HR-funksjoner håndterer gjerne kompetanseutvikling som del av kjernevirksomheten. Små og mellomstore bedrifter, som særlig preger næringslivsstrukturen i Distrikts-Norge, mangler ofte kapasitet og ressurser til å jobbe systematisk med kompetanseutvikling (Berge, 2018). (NOU 2020:12, s.103)

Er dei vidaregåande skulene viktige for di verksemd?

Ja 64%, noko 17% og nei 19%

På same vis som utfordring med rekruttering av arbeidskraft generelt, er dei vidaregåande skulene viktigare for dei større verksemdene enn for dei små. Dei verksemdene som svarar ja står for 83% av total omsetnad i undersøkinga.

Kommentarar:

Dei vidaregåande skulene er viktige på fleire vis. Skulen i seg sjølv som bedriftskunde, dei tilsette og elevane er kundar hjå næringsdrivande, og mange verksemder har trong for skuleelevar som deltidsarbeidarar. Eit godt skuletilbod på vidaregåande nivå aukar attraktiviteten for Kvam som stad å bu – og gjer at folk i større grad vil busette seg her. Det igjen er viktig for at verksemder i Kvam skal vere attraktive som arbeidsgjevarar. Sist, men ikkje minst, så er verksemder i Kvam avhengige av tilgang på skulert arbeidskraft – med fagbrev eller som lærlingar. Fleire av verksemdene trekker fram at tilboda for yrkesfag er sterkt svekka i Kvam (bilfag, bygg og elektro er fjerna). Dette er ein trugsel mot verksemdene og lokalsamfunnet. Samordna, koordinert og målretta arbeid for å styrkje yrkesfaga på Kvam vidaregåande skule er naudsynt.

INKLUDERING AV INNVANDRAR

Har du, eller har du hatt innvandrarar som tilsette?

Ja 63%, nei 37%

Kommentarar:

Ein høg andel av verksemdene i Kvam har eller har hatt innvandrarar som tilsette.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12

Innvandrere som er inkludert og en del av lokalsamfunnet, og som har jobb, velger i større grad å bli boende. Når innvandrere slipper til og får brukt sin kompetanse i lokalt næringsliv, blir de ikke bare en ressurs for bedriften, men også for lokalsamfunnet (Søholt, Tronstad & Vestby, 2015).

Selv om arbeid er den viktigste bli-faktoren, har også andre forhold betydning: Bolig, utdanningsmuligheter i egen region, oppvekstmiljø, sosialt miljø/møteplasser og den lokale elitens holdning til innvandrere (NOU 2020:12, s.84)

.. Når ledende personer i næringslivet tydelig signaliserer og viser at innvandrere er viktig for næringsliv og lokalsamfunn, kan også lokalbefolkningens syn på innvandrere endres i positiv retning. Ved å kommunisere og vise at innvandring betyr mye for utviklingen av kommunen, kan næringslivet bidra til at innvandrerne føler seg velkomne, og gi dem økt lyst til å bli boende (NOU 2020:12, s.85)

Som kundar, spør innvandrarar etter andre varer/tenester?

Ja 13%, nei 59% og ikkje relevant 28%

Kommentarar:

Innvandrar som kundar påverkar få næringsdrivande i høve vare- og tenesteutval. For nokre verksemder har det hatt betydning, og teneste- og vareutval vert utvida og gjev større tilbod til alle kundar.

Om respondenten er innvandrar: Har du vanskar av di du er innvandrar?

Ja: 0% , nei 100% Dette gjeld få verksemder i undersøkinga.

SAMARBEID LOKALT/REGIONALT INNAN BRANSJER OG GENERELT

Har du fysiske møteplassar der du treffer kollegaer i same næring/andre bransjar

Ja 81%, nei 19 %

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12 *Møteplasser der ulike bransjer og sektorer kan samarbeide, har vist seg som en god måte å tilrettelegge for innovasjon på (NOU 2020:12, s.80)*

TILGANG KAPITAL

Er du nøgd med banktenestene frå banken din?

Ja 88%, nei 13%

Nytter du lokal bank?

Ja 85%, nei 15%

Kommentarar:

Vi ser at lokalbanken har ein stor marknadsandel, og at dei aller fleste er nøgd med tilboda.
Blant dei som ikkje er nøgde vert avgrensa opningstid og liten risikovilje trekt fram.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12 *Lokale banker har i en del tilfeller et informasjonsfortrinn ved utlån til lokale virksomheter. Dette har potensielt to effekter:* *–Konsentrasjonen i bankmarkedet er høyere og konkurransen er lavere i mindre sentrale strøk. Dette gjør at bankene kan utnytte sin informasjonsfordel og markedsmakt ved å ta høyere renter.* *–Næringslivet har mindre tilgang til lånekapital i områder uten lokale banker. (NOU 2020:12, s.95)* *Kapitaltilgangsutvalget peker på at lokale og regionale banker er særlig viktige for små bedrifter i Distrikts-Norge.* *Nesten halvparten av norske småbedrifter (færre enn elleve ansatte) har lokal- eller regionalbanken som sin långiver. To av tre bedrifter i de minst sentrale kommunene i Norge bruker lokal- og regionalbanken (NOU 2020:12, s.137)* *En svensk studie undersøker hvordan ulike egenskaper ved lokal banksektor påvirker dannelsen av nye selskaper. Studien finner at en lokal banksektor med større bankfilialer, flere uavhengige banker og flere bankfilialer per innbygger er positivt forbundet med et høyere antall lokale etableringer (NOU 2020:12, s.137)*

TETTSTADEN SIN ATTRAKTIVITET

Med stikkord som variert tilbod av møteplassar, handel, tenester og kulturaktivitetar.

Har folk lyst til å komme til sentrum? Er det kjekt, triveleg og koseleg?
for alle svara: Ja: 86%, ja - men kunne vore betre 10% og nei 4%

	Ja	ja - men kunne vore betre	nei
Strandebarm	100 %		
Tørvikbygd	100%		
Norheimsund	88%	12%	
Øystese	78%	11%	11%
Ålvik	100%		

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: kunne vore meir som skjer, betre fysisk utforming

Tørvikbygd: aktive frivillige lag og organisasjonar, flott natur

Norheimsund: kjekt om sommaren i alle fall, skulle hatt fleire spesial/småbutikkar, mykje trafikk, litt mykje pizza og trening i sentrum

Øystese: både og, reduser farten på trafikken, ein jobb å gjere, går rette vegen, håper det vert betre, tilbod kunne vore meir synleg, ynskjer fleire tilreisande utanom høgsesong.

Ålvik: kafé og leilegheiter står tomme.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Et variert tilbud av møteplasser, handel, tjenester og kulturaktiviteter påvirker småbyenes attraktivitet og konkurransekraft, og mangel på et levende sentrum med uformelle møteplasser og sosiale rom kan være en utfordring på mindre steder (NOU 2020:12, s.80)
Utvalget mener følgende: For å øke bostedsattraktiviteten i distrikts-kommunene bør kommuner samarbeide for å utvikle felles arbeids- og fritidsregioner med urbane kvaliteter. For å bygge opp under den kommunale innsatsen bør flere kommuner aktivt bruke data om innbyggernes levevilkår. I tillegg bør DOGAs innsats tilknyttet tettstedsutvikling styrkes for å kunne støtte lokalsamfunnsutvikling i flere distriktskommuner. (NOU 2020:12, s.178)

Demografiutvalet 2020:15
3.2.6 ***Stor aktivitet i distriktskommuner for å utvikle lokalsamfunnet***
Distriktskommuner har i lang tid arbeidet for å være attraktive for næringsliv og befolkning.
.. På oppdrag fra utvalget har Distriktssenteret oppsummert eksisterende kunnskap om resultater og effekter av distriktskommunenes arbeid med å rekruttere og beholde innbyggere.
Distriktssenteret påpeker at kommuner i begrenset grad kan påvirke netto befolkningsutvikling. Derimot kan de i noen grad påvirke befolkningsutviklingen indirekte, gjennom lokalt utviklingsarbeid med mål om å styrke attraktiviteten til kommunen/regionen. Dette omfatter innsats rettet mot arbeidsmarked og næringsutvikling, boliger og bomiljø, fysiske stedskvaliteter, kultur- og fritidstilbud, møteplasser, informasjon og veiledning, omdømme og fysisk og digital infrastruktur.
Telemarksforsking har analysert det de kaller suksessrike distriktskommuner, forstått som kommuner som har hatt en sterkere vekst i enten arbeidsplasser eller innbyggertall enn hva de strukturelle forholdene skulle tilsi.
Telemarksforsking understreker at kommunene har valgt ulike strategier og satsingsområder på sin vei til å bli attraktive, men at det likevel er noen kjennetegn som er felles for kommunene. Basert på dette gir de følgende anbefalinger om hva som bør kjennetegne en utviklingskultur for å skape en attraktiv kommune:
– Kommunen kan ikke skape attraktivitet alene. Attraktivitet skapes i samspill mellom kommune, næringsliv, frivillig sektor og andre.
–Attraktivitetsforbedring krever stor innsats og tar lang tid. Det gjør at skippertak ikke fungerer godt. Kommunen

må ha kontinuerlig fokus på attraktivitet over lang tid sammen med resten av samfunnet.
–Godt samspill mellom kommunen og de andre viktige samfunnsaktørene krever høy tillit. Kommunen har ansvar for å skape denne tilliten gjennom åpenhet, god dialog og vedvarende prosesser.
–Kommunen må ha evne til å reagere raskt og utnytte positive muligheter i næringslivet (ha beredskap for flaks),
–men bør som hovedstrategi å arbeide langsiktig for å stimulere til vekst i det næringslivet de har i dag. Veksten i næringslivet kommer i de bransjene og i den typen næringsliv som kommunen har forutsetninger for og derfor stort sett i de bransjene som er der fra før. Det er lite fruktbart å ønske seg en annen næringsstruktur enn det en har.
–Kommunene må sikre seg at mangelfulle arealplaner og byggesaksbehandling ikke stopper investeringer i næringsliv eller boligbygging. Dette inngår også i å ha beredskap for flaks. Det må bygges nye boliger og næringsbygg i kommunen for at ikke bygningsmassen gradvis forringes. (NOU 2020:15,s.75)

TOMME NÆRINGSLOKALE

Kva er medisinen for å få aktivitet i tomme lokale i sentrum? (ope spørsmål)

Det finst truleg ikkje noko enkelt svar på dette. Innleiande svar av typen "Den som hadde visst det" og «Ja, det var det..», «Ikkje enkelt, hadde vi visst svaret hadde det vore fullt», «Vrient» osv. var ikkje uvanleg.

Forsøk på å sortere svar i kategoriar:

Prosess-/strukturorienterte tiltak:
- Stimulere til gårdeigarsamarbeid, næringslag, næringsråd og heradet. Utfordre huseigarar.
- Huseigarar møtes, sjå heilskap, unngå kannibalisme, sjå den totale mixen.
- Kva treng me? Skaffe kunnskap om dette.
- Må leite etter leigetakarar, finne folk som vil starte noko.
- Kan alltid bli flinkare til å samarbeide.
- Treng nettverk, gründerkurs, positiv kommune (nytte kraftfond). Anna risikokapital.
- Betre moglegheiter til hjelp ved oppstart
- Analyse, tenk større
- Leite etter butikkar, verkstad, handtverkarar som treng lokale
- Få til ting saman, dra i trådar. Når ledige lokale dukkar opp - "konsortium" - samarbeid, nokon må dra lasset.
- Samle folk, få ballen til å rulle.

Konkrete tiltak:
- Program med rimeleg husleige for dei som vil prøve.
- Billige lokale tilgjengeleg.
- Følge med på moglegheiter på nett.
- Det må vere enkelt å starte opp.
- Meir aktivitetar/kjekt som skjer/konsertar etc.
- Slå saman butikkar/spesialbutikkar (ala Skoringen/Kozmoz/kontorutstyr i Norheimsund)
- Fleire under same tak - fleire bein å stå på
- Når nokon skal legge ned- få ut informasjon om andre til dette – slik at moglege interessentar kan overta.
- Huseigar tek investeringar (som eigentleg skal ligge på leigetakar), og leigetakar betaler ned over tid
- Noko alle er interesserte i , må femne kvemmingane
- Smidig byråkrati.

Om haldningar hos kundane:
- Folk bruker kafeane for lite (auka medvit om at tilbod som ikkje vert nytta kan forsvinne)
- Folk må vere bevisste og nytte tilbod.
- Bevisstgjering om å nytte lokale tilbod
- befolkninga bruker lokale butikkar/tenester - snakke det fram.
- nokon som vil noko, heie på dei.
- nye tilbod, tenkje nytt

- ikkje berre butikkar, men og andre ting
- snu frå varehandel til varer/service/tenester som folk ikkje kan få på nett

Haldningar hos næringsdrivande:
- Samarbeid ("Trur ikkje at ein tullebukk kan finne ei løysing åleine"), openheit, dialog
- Framsnakk, vær positiv, jobbe saman, støtte dei som vil

Om folk:
- Vi treng nokon som vil satse
- Fleire kan gå i lag – spleise på kapital til etablering/drift
- Ikkje mange som tør å starte opp.
- Initiativ, dei aller fleste kan få til noko om dei vil
- Få tak i folk som vil gjere noko
- Eldsjeler som vil
- Må ha tilflytting og ressurspersonar som kommer

Kva bør kjenneteikne nyetableringar?
- Ikkje lag fleire tilbod av det vi allereie har. Unngå meir eller mindre kopiar av allereie eksisterande tilbod.
- Finn på noko som ikkje finns
- Noko for alle/nytt, folk må bruke det
- Mangfald, ikkje meir av det same
- Snu om frå tradisjonell varehandel til ikkje-konkurrerande med nett.

Om eksisterande verksemder:
- Eksisterande bedrifter må være på hogget og tilby løysingar for kundane (endring over tid gjeld og eksisterande verksemder – ikkje berre at nye kjem til)

Kommentarar:
Med det generelle nivået på omsetnad og lønnsemd innan varehandelen og tenesteyting er det ikkje forventa noko storstilt nybygging av lokale for desse tilboda i tettstadene våre. Nye lokale = dyrare husleige = større krav til lønsemd. Som nyetablerar eller ein som vil utvide må ein i stor grad forhalda seg til dei lokala som finst. Nokre av verksemdene peika på at tilgjengelege lokale sentralt ofte er mindre i areal og ikkje heilt som ein hadde ynskt seg i utgangspunktet. Så ein må i stor grad forhalde seg til den gamle bygningsmassen som finnst.

Om prisnivå på næringslokale til leige er det fleire som meiner at dette er rimeleg (til dels særs rimeleg) i dag, og at enda billegare husleige er urealistisk å rekne med. Ved oppstart av ei verksemd er det og mange andre kostnadar, og husleige utgjer bare ein del av totalen - «ikkje enkelt, dyrt å starte opp uansett».

Nokre av respondentane påpeiker trongen for å stikke fingeren i jorda – storleiken på nærmarknaden i Kvam er avgrensa - og for store aktørar i bransjar som bokhandel, skobutikkar m.m. ser dei på nærmarknaden til Kvam som alt for liten til å etablere utsal her. For nokre bransjar (t.d. optikar) er tommelfingerregelen at ein marknad kring 10.000 er nok til å etablere ein butikk. For andre bransjar vert kundegrunnlaget i Kvam vurdert til å vere for lite for at kjeder kan etablere seg (t.d. innanfor utstyr til dyr, bokhandel og skobutikk). Då vert ein avhengig av at flinke folk tek saka i eigne hender og bygger opp tilbod til tross for at almen oppfatning i bransjen er at kundegrunnlaget er for lite. For å få suksess med slik satsing kan ein søkje etter gode løysingar – som å slå saman forskjellige butikkar og drive under same tak eller spesialisera seg og gi særs gode tenester som gjev trufaste kundar – både i og utanfor Kvam. Det er fleire butikkar i Kvam som viser at det kan vere rom for å drive gode frittståande spesialbutikkar her.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Pilotbyene (Tromsø, Lærdal og Arendal i 2016–18) har oppnådd en bedre sammensetning av byliv i tidligere tomme lokaler, med blant annet produksjonslokaler, informasjonssentre, grendehus, felleskontorer, lekerom, designbyrå og møteplasser. De har også fått til samskaping gjennom samarbeid mellom fagfolk og frivillige, og tettere samhandling mellom gårdeiere, sentrumsforeninger og kommuner (DOGA, Levende lokaler) (NOU 2020:12, s.82)

Noko vi manglar/som kunne vore etablert? (ope spørsmål)

Norheimsund:
8 svarar bokhandel, gjerne i kombinasjon med lesekrok eller andre tilbod.

8 svarar meir variert restauranttilbod. Skikkeleg god/internasjonal restaurant. Spiseplass med lokal identitet (og kvalitet) - lær av Eidfjord. Skikkeleg restaurant på kaien. Koseleg uteplass - vin og oliven, kjøt og ost! Av dei 8 nemner 3 at ein sushiplass hadde vore bra.

5 svarar Glasmagasin (gjerne i lag med noka anna)
3 svarar bakeri/konditori
3 svarar jernvare-butikk
2 svarar skobutikk med større utval
3 svarar kle/utstyr for ungdom, og meir variasjon klesbutikkar
1 svarar elektrisk forretning
1 svarar meir aktivitetstilbod/sjøidrett på fjorden
1 svarar buer som kan leigast, sal eigne produkt, liv og røre på torget
1 svarar flytande badstove.
1 svarar konsertar og Pub
1 svarar parfymeri

Frå samlinga 26.8.21: Reguleringstannlege. Stort behov.

Nokre har ein litt meir nøktern tilnærming, og svarar «håper me beheld det me har..» «har breitt tilbod i dag»

Øystese:
2 svarer uteplass for ungdom/unge vaksne
2 svarer betre informasjon til tilreisande. Skikkeleg informasjon på ein skikkeleg måte – profesjonaliserast. Naturguide/turistinformasjon/aktivitetskoordinator
2 svarar klesforretning, gjerne herre, butikk i kombinasjon med andre tilbod.
2 svarar restaurant – sushi og meir lokalmat

Forslaga under er nemt ein gong:
- Pensjonat
- Glasmagasin
- Pub
- Leikepark
- Møteplassar når det er dårleg vær
- Benker ved elva, utvid med turområde
- Fleire butikkar, moderne/kjedefri/forbruker styrt
- Hagesenter (i tillegg til Gimle og Berge)
- Spesialforretningar som ikkje er kjedebutikkar - a la slik Nova var i Norheimsund
- Bubilplass
- Kontorfellesskap (som alternativ til heimekontor)

Også her finn vi nokre nøkterne svar som «Vi har det meste»

Strandebarm:
Samstundes som intervjua vart gjennomført, var Strandebarm Bistro (servering/arrangement) i ferd med å opne. Fleire sa dei var glade for dette.
Frisbee golf vart nemnt av to , fleire kulturskuletilbod av ein og pub/samlingsplass av ein.
"Har det steikjande godt her ute".

Tørvikbygd:
Kan auke tilbodet på dagens COOP Marked med anna vareutval (frå andre bransjar enn daglegvarer) i tillegg.

Ålvik:
Kafé – folk stopper opp – men folk må bruke det.

> ***Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12***
> *Vista analyse har sett på utviklingstrekk i omsetning av varer og tjenester i 36 norske byer av ulik størrelse. Rapporten viser at omsetning av varer faller i de fleste bysentra, mens omsetningen av tjenester som kultur, servering og opplevelser øker. (NOU 2020:12, s.81)*

Har tettstaden det som trengs for at tilflyttarar vil busette seg? (gitt arbeid)

Tettstad	Ja	Nei
Strandebarm	75%	25%
Tørvikbygd	100%	
Norheimsund	92%	8%
Øystese	89%	11%
Ålvik	100%	
TOTALT	**90%**	**10%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Attraktivt for barnefamiliar, treng større utval tomter, treng meir fleksibilitet frå heradet i høve bygging i LNF-område og liknande.

Tørvikbygd: Har barnehage og skule, men usikkerheit kring skule er negativt for tilflytting, treng tomter.

Norheimsund: Variert bustadmarknad (leige/hus/leilegheiter). Tettstaden er stor nok til at det er bra tilgang til varer og tenester, samstundes liten nok til at det er oversiktleg. Vidaregåande skuler (med breitt tilbod) er ein føresetnad for at tilflyttarar vil busette seg. Tunnel under Kvamskogen vil gje nærheit til Bergen og gje auka busetting i Norheimsund. Minus på uteliv/festliv (kanskje ikkje så farleg..). For lite tilbod av startleilegheiter og leigebustader. Treng fleire møteplassar – ein trivselsfaktor. Treng fleire leilegheiter og kulturhus. Veldig positivt at mange unge kjem tilbake etter utdanning og arbeid andre plassar. Treng fleire båtplassar. Tilbod av einebustadtomter må bli betre – treng fleksibilitet i høve rekkefølgjekrav osv.

Øystese: Variert bustadmarknad, om nettverket (privat) manglar, kan det vere litt kjedeleg – organisasjonslivet er i stor grad den sosiale arenaen. Utviklinga går rett veg, og Øystese er på god veg. For lite tomter til einebustader. Bør strekke seg etter meir. Bustader til sesongarbeidarar er mangelvare. Korleis kan ein jobbe med møteplassar/sosiale arenaer, for eit meir transparent samfunn?

Ålvik: Har barnehage, skule, masse lag og organisasjonar, billege hus og leilegheiter, har fått pendlarar til Norheimsund og Voss som har busett seg i Ålvik.

Kommentarar:
Eit stort fleirtal av dei intervjua meiner at eigen tettstad har det som trengs for at tilflyttarar vil busette seg – vel å merke med føresetnad om at vedkommande har med sitt eige arbeid – eller det er tilbod om arbeid her.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Et variert tilbud av møteplasser, handel, tjenester og kulturaktiviteter påvirker småbyenes attraktivitet og konkurransekraft, og mangel på et levende sentrum med uformelle møteplasser og sosiale rom kan være en utfordring på mindre steder (NOU 2020:12, s.80)

Kompakt byutvikling er et ideal for byutvikling i henhold til statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging som skal sikre en sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Mange mindre kommuner har kapasitetsutfordringer på plansiden og manglende kompetanse innenfor fortetting og arkitektur. Det kan skape utfordringer for oppdatering av planverket. Samtidig ønsker næringslivet at kommunene skal ha et oppdatert planverk som gjør det mulig å få på plass ny næringsvirksomhet raskt.

Den kompakte småbyen med et levende sentrum trues ofte av lokalisering av kjøpesentre utenfor byen. Kjøpekraften i småbyer er i mange tilfeller ikke stor nok til å opprettholde handel i sentrum. Det gjør småbyene ekstra sårbare i møte med nye handlemønstre som trekker handel ut av sentrum eller over på nye plattformer (Thomas & Bromley, 2003). Dette kan skape en negativ spiral hvor tilbudet av handel, service og andre tjenester som tiltrekker seg folk, blir så marginalt at det blir enda mindre attraktivt for innbyggerne å reise til, og bruke sentrum.

Byer med kjøpesenter i sentrum har opprettholdt varehandel i større grad enn byer med kjøpesenter utenfor sentrum. Omsetning av tjenester øker mest i byer med attraktive byrom, høy bygningsmessig kvalitet og sjøfront. Studien differensierer ikke etter byenes størrelse (Toftdahl & Haavardsholm, 2019). (NOU 2020:12, s.81)

Utvalget mener følgende: For å øke bostedsattraktiviteten i distriktskommunene bør kommuner samarbeide for å utvikle felles arbeids- og fritidsregioner med urbane kvaliteter. For å bygge opp under den kommunale innsatsen bør flere kommuner aktivt bruke data om innbyggernes levevilkår. I tillegg bør DOGAs innsats tilknyttet tettstedsutvikling styrkes for å kunne støtte lokalsamfunnsutvikling i flere distriktskommuner. (NOU 2020:12, s.178)

INFRASTRUKTUR - VEG, BREIBAND OG KRAFT

Er vegsambanda ok for di verksemd?

Tettstad	Ja	Nei
Strandebarm	50%	50%
Tørvikbygd	50%	50%
Norheimsund	79%	21%
Øystese	71%	29%
Ålvik	100%	
TOTALT	**73%**	**27%**

Nokre kommentarar frå verksemdene om kva som eventuelt bør gjerast:

Strandebarm: Dårleg veg i alle retningar. Treng gul stripe, vi er 40 år etter resten av Europa.

Tørvikbygd: Treng betre asfaltering og utviding av vegane.

Norheimsund: Meir rassikring. Fjern bompengar. Slik Tokagjelet er i dag fungerer det som eit hinder (bevisst/ubevisst) for folk å komme hit frå vest. Treng tunell under Kvamskogen. Treng betre veg til Strandebarm, Ålvik-Granvin og Bergen. Det vert OK med kortare og betre veg til Bergen (ny tunell)

Øystese: Nedre Vik – blanding av kommersiell transport, mjuke trafikantar, privatbilar er ikkje bra. Trengs standardheving generelt. Tokagjelet er ei utfordring. Betre vedlikehald av vegnettet. Betre veg til Ålvik – Granvin. Rassikring trengs i alle retningar – og vegen i Tokagjelet må vekk slik det er i dag.

Kommentarar:
Dette er eit spørsmål om vegsambanda er OK for di verksemd – ikkje eit spørsmål om vegsambanda generelt er gode nok for næring, offentleg forvaltning, busette og gjestande til Kvam. Det er grunn å tru at fleire ville ha svara nei dersom spørsmålet var knytt til samfunnet generelt og ikkje knytt til den einskilde verksemda. Uansett, det kjem fram at det er eit betydeleg behov for opprusting av vegsambanda generelt i og rundt Kvam.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Menon framholder at veiutbygginger som binder sammen mindre kommuner som allerede har lange reisetider (Lofast), har langt lavere effekt enn veiutbygginger som binder sammen kommuner til ett funksjonelt arbeidsmarked (Eiksundsambandet og E18 Kristiansand–Grimstad). Sistnevnte gir lokalt næringsliv bedre tilgang på innsatsfaktor og kunder, samt bedre konkurranse- og samhandlingsforhold i det lokale næringslivet. (NOU 2020:12, s.119)

Resultatene til Menon indikerer at det finnes en maksimal pendlertid som arbeidstakere er villige til å akseptere. Det er et intuitivt resultat som viser at redusert reisetid mellom to steder ikke fører til at arbeidsmarkedet utvides, dersom reisetiden mellom stedene fremdeles er lengre enn det pendlerne vil akseptere, også etter den aktuelle infrastrukturinvesteringen. Dette stemmer overens med ***resultater fra TØI som estimerer at sannsynligheten for pendling går mot 0 ved reisetid med bil over 60 minutter****. (NOU 2020:12, s.119)*

Er det vegutfordringar lokalt (gjennom/i sentrum)?

Tettstad	**Ja**	**Nei**
Strandebarm		100%
Tørvikbygd	100%	
Norheimsund	67%	33%
Øystese	65%	35%
Ålvik	100%	
TOTALT	**62%**	**38%**

Nokre kommentarar frå verksemdene om kva som eventuelt bør gjerast:

Tørvikbygd: For høg fart gjennom Tørvikbygd – redusert fartsgrense (til 40 km/t), fartsdumpar. Meir oppstillingsplassar ferje, parkeringstilhøve generelt, dårleg trafikksikkerheit.

Norheimsund: Det største temaet i Norheimsund er om gjennomgangstrafikken frå E134, Jondal – Tørvikbygd bør leiast ut av sentrum gjennom tunell frå BHV–svingen til Steinsdalen. Det er argument både for og i mot.
Argument for å føre gjennomgangstrafikk ut av sentrum: Trafikken har auka og vil auke vidare, ikkje triveleg å vere i sentrum, spesielt for born, syklistar og fotgjengarar. Tungtrafikken «dytter» potensielle kundar ut av Grove**.** Skadeleg for omsetnaden i butikkar og for trivsel i sentrum. Om gjennomgangstrafikken vert lagt utanom sentrum må ein gjere tiltak for at turistar ikkje berre køyrer forbi. Grove er for trongt for all denne trafikken.
Argument for å ha gjennomgangstrafikk gjennom sentrum: Mindre trafikk = mindre omsetnad.
Av dei 17 personane som tok opp dette temaet var 15 for å legge gjennomgangstrafikken i ny tunell.

Andre tema som kjem opp som utfordringar: trongt for buss ned på kaien i høve parkerte bilar. Nedstegata har stort potensiale som ein slags «piazza» (i område ved Nedstegata 4, 11, 9 og 7) - gjerne overbygd område – i dag stort sett nytta til trafikk og parkering. Fartsreduksjon gjennom Grove. Rundkøyringa i Norheimsund er feilplassert, skulle vore i krysset fv79/fv49. Parkeringshus under Straumhaugen eller ein annan plass. Parkeringshus i samband med ny tunell BHV-svingen – Steinsdalen (innkøyring til P-hus direkte frå tunellen).

Øystese: ein gjengangar er at rundkøyringa i sentrum er rotete, uoversiktleg, farleg, uryddig og skummel. Ein anna gjengangar er at det er for mykje bråk/støv/tungtransport frå industriaktivitet i og rundt sentrum.
Skulle ha vore betre fortau på sjøsida mot elva.

Skulle hatt redusert fart gjennom sentrum (og meir inviterande fasadar/anna som gjer at folk får lyst til å stoppe).
Usikker skuleveg.
Asfalt og parkeringsplassar som dominerer i sentrum
Skulle hatt miljøgate – det vert arbeidd med sentrumsplan – positivt.
Miljøgate og breiare fortau a la Flå. Ikkje bra for fotgjengarar i dag
Er det mogleg å få gjennomgangstrafikken ut av sentrum? Ringvegløysing? Knytte Vavollen direkte mot fv5120 for å få trafikk ut av sentrum/Vik/Meierihola – som ei løysing på for mykje yrkestrafikk/tungtransport/privat trafikk vert klemt inn i sentrum frå alle kantar.

Er breibandtilgang og -stabilitet ok for di verksemd?

Tettstad	Ja	Nei
Strandebarm	25%	75%
Tørvikbygd	50%	50%
Norheimsund	100%	
Øystese	100%	
Ålvik	100%	
TOTALT	**92%**	**8%**

Dette kan tyde på at overføringskapasiteten på fiber utover i heradet kan vere pressa.

> ***Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12***
> *Tilgang på bredbånd med høy kapasitet er best i Oslo, men Hordaland, Rogaland og Akershus har også over 90 prosent dekning. .. Dekningsgraden sier imidlertid ikke alt. Mange områder sliter med manglende redundans, det vil si alternativ kommunikasjon når det er brudd på nettet til området. (NOU 2020:12, s.119)*

Er problem i høve infrastruktur for straum relevant for di verksemd?
Ja 4%, nei 96%

Kommentarar:
Straumforsyninga i Kvam vert opplevd som robust. På den andre sida veit vi frå tidlegare at kapasiteten/tilgang til straum enkelte stader i Kvam er begrensa for verksemder som treng mykje straum, og at tilgang til straum kan vere ein flaskehals for etablering/utviding for store kraftforbrukarar. Om det er nye store straumkrevjande etableringar som vert planlagde er det viktig å ta kontakt med Kvam Energi tidleg i prosessen.

PARKERING

Er parkeringstilhøva OK for deg og dine kundar?

Tettstad	Ja	Nei
Strandebarm	100%	
Tørvikbygd	100%	
Norheimsund	74%	26%
Øystese	94%	6%
Ålvik	100%	
TOTALT	**85%**	**15%**

Parkeringstilhøva vert opplevd som mest problematisk i Norheimsund.

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Skulle hatt elbil-ladestasjon. Potensielle kundar drar til Norheimsund for å lade = å vente = handle.

Tørvikbygd: Skulle hatt betre merking av P plassar og elbil-ladestasjon

Norheimsund: Ein kommentar som går att er at parkeringsplassar foran butikkar vert nytta av folk som har arbeidsplassen sin i Grove, og at pendlarar med buss til Bergen nytter P-plassar i sentrum. Denne parkeringa må ut av dei mest sentrale P-plassane. Etablere pendlarparkering.
Kundar køyrer vidare når dei ikkje finn parkeringsplass. Fleire ynskjer meir sentrumsnære parkeringsplasser, i parkeringshus under Straumhaugen eller andre plasser.
Mangelen på parkeringsplassar for kundar vert større når koronatida er over – og i tillegg kjem ny vidaregåande skule i sentrum av Norheimsund.
Betre tilhøve for sykkelparkering, gjerne under tak.
«Om dei kunne, ville kundane parkert inne i butikken. Bilen behøver ikkje vere som handveska, men…»

Mange næringsdrivande i Norheimsund opplever at dei som jobbar i sentrum nytter P-plasser som kundane treng. I dag er det skilta maks 2-timar parkering på kaien. Dette vert ikkje handheva. Dersom ein hadde handheva reglar som er innførte, ville tal tilgjengelege parkeringsplassar for kundar auke monaleg.

Øystese: Parkeringsplassar vert nytta til langtidsparkering. Kan verte trongt seinare (når korona er over, og turisttilstrøyminga aukar) Trengs ein plan på kommunale P-plassar.

Ålvik: Skulle hatt elbil-ladestasjon.

Er det motsetnad mellom tilgang til parkering og trivnad i sentrum?

Tettstad	**Ja**	**Nei**
Strandebarm		100%
Tørvikbygd		100%
Norheimsund	21%	79%
Øystese	24%	76%
Ålvik		100%
TOTALT	**19%**	**81%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Øystese: veldig mange P-plassar – meir treplanting kunne hjelpt. Mykje asfalt.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
I mindre byer er bil et viktigere transportmiddel enn i større byer (Tennøy, Tønnesen & Øksenholt, 2015). Samtidig benyttes store arealer til parkering som kunne blitt brukt til andre formål (Christiansen, Hanssen, Skartland & Fearnley, 2016). Parkeringsplasser kan føre til lav tomteutnyttelse, byspredning, reduserte muligheter for å tilrettelegge for sykkelveier og møteplasser. Prosjektet «Bygdepakke Bø» viste at god oversikt over antall og dekningsgrad for parkeringsplasser på ulike tidspunkter av dagen, og i løpet av året, kan ha stor betydning for produktive diskusjoner om arealbruk mellom kommunen og næringslivet (A. Tønnesen & Knapskog, 2017). Dette er ofte et område som skaper konflikter mellom kommunen og næringslivet, og god dialog mellom berørte aktører og åpne planprosesser kan bidra til en avveining av interesser tidlig i prosessen og dermed forebygge konflikter (NOU 2020:12, s.81)

Korleis ville parkeringsavgift med 2-timars gratis parkering påverke di verksemd?

	Ikkje relevant	Særs negativt	Negativt	Inga endring	Positivt	Særs positivt
%svar	21%	17%	17%	38%	6%	2%

Det er lite stemning for å innføre parkeringsavgift i Norheimsund og Øystese, noko som til dømes Voss har.

Nokre kommentarar frå respondentane:

Norheimsund: Om det vert parkeringsavgift tek ein vekk ein fordel me har. Folk som jobbar heile dagen og nytter parkering på kaien må flytte seg – handhev 2-timarsregelen (nemnt fleire gonger). Tilsvarande med busspendlarar til Bergen som parkerer sentralt.

Øystese: Ingen god ide. Ynskjer ikkje parkeringsavgift. Ingen problem i dag. Vil ikkje ha det.

KOLLEKTIVTRAFIKK

Betyr kollektivtrafikktilbodet noko for di verksemd?

Tettstad	**Ja**	**Nei**
Strandebarm	75%	25%
Tørvikbygd	100%	
Norheimsund	50%	50%
Øystese	41%	59%
Ålvik	100%	
TOTALT	**52%**	**48%**

Betyr kollektivtrafikktilbodet noko for tettstaden vår generelt – for busetting, kundar, hyttefolk, andre?
Ja 96%, nei 4%

Nokre kommentarar frå verksemdene til dei to siste spørsmåla:
Busstilbodet er viktig for tilgjenge frå Bergen. Generelt for dårleg. Skulle hatt buss til/frå Bergen ein gong i timen. Generelt for få avgangar, vanskeleg å basere seg på. Treng eit godt tilbod til pendlarar, for møter i Bergen osv. Skulle hatt lokalbusstilbod Kvamskogen/Norheimsund/Øystese. Mykje trafikk mellom Norheimsund – Øystese, skulle ha vore fleire bussavgangar.

Kommentarar:
For om lag halvparten av verksemdene betyr kollektivtrafikken noko direkte for den einskilde verksemd. For lokalsamfunnet generelt er det ei klår oppfatning at kollektivtrafikken er viktig for den einskilde tettstaden

VIRKEMIDDELAPPARATET

Oragnisasjonar og strukturer som til dømes Innovasjon Norge, GIEK, Eksportkreditt Norge, Investinor, Siva-selskapet for industrivekst, Norges forskningsråd, Enova, næringshagar, Norsk katapult, og RFF.

Nytter di verksemd seg av virkemiddelapparatet?
Ja 24%, nei 76%

Kring 9% av verksemdene i Hordaland nytta seg av virkemiddelapparatet i 2016, så andelen i undersøkinga som nytter seg av virkemiddelapparatet er høg samanlikna med det.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12 *Det regionale nettverket av klynger, næringshager, Norsk Katapult, regionale forskningsfond (RFF) og generell rådgivningsvirksomhet bidrar til at virkemiddelapparatet når ut til hele landet. (NOU 2020:12, s.126)*

VESTLAND FYLKESKOMMUNE

Har di verksemd direkte kontakt med Vestland fylkeskommune?
Ja 25% , nei 75%

Har tiltak i Vestland fylkeskommune betydning direkte eller indirekte for di verksemd?
Ja 67% , nei 33%

Døme: Vestland fylkeskommune er premissgjevar kring tunnel under Kvamskogen og samferdsel generelt/fylkesvegane, er eigar av dei offentlege vidaregåande skulene, har ansvar for kollektivtrafikk i fylket og er ein samfunnsutviklar som arbeider med innovasjon og næringsutvikling med meir.

Det er ei generell oppfatning blant respondentane om at yrkesfag er lågt prioritert hjå lokal administrasjon på fylkeskommunal vidaregåande skule og politisk på fylkesnivå. Dette vert oppfatta som ein fare for heradet sin attraktivitet som bustadkommune, og ei kjelde til rekrutteringsproblem for næringslivet og redusert tal arbeidsplassar i Kvam. For lokalsamfunnet vårt vert dette feil på fleire vis.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12 *Fylkeskommunenes ansvar for nærings- og samfunnsutvikling i eget fylke ivaretas først og fremst gjennom tjenesteproduksjon, utviklingsinitiativer og virkemidler og samordning av ulike aktørers innsats i fylket. (NOU 2020:12, s.139)*

Burde Kvam/Hardanger/Voss vore sterkare representert på fylkestinget?

Ja 69%, nei 2% og inga formeining 29%

Nokre kommentarar frå verksemdene:
Ei verksemd seier «mykje fellesinteresser, jobbar i liten grad samen»
Fleire av dei intervjua meiner samarbeidet mellom Kvam og resten av Hardanger må styrkast- Voss er meir som ein konkurrent enn samarbeidspartnar å rekne. «Kvam og Voss er ikkje bestekameratar»
Ein svarar og at Hardanger/Kvam treng folk på Stortinget.

Av dei verksemdene der tiltak i Vestland fylkeskommune har betydning direkte eller indirekte for verksemda, svarar alle ja på spørsmålet om Kvam/Hardanger/Voss burde vore sterkare representert på fylkestinget.

Kommentarar dei dei tre siste spørsmåla:
Eit mindretal (25%) av verksemdene i undersøkinga har direkte kontakt med Vestland fylkeskommune, men for eit fleirtal (67%) har tiltak i Vestland fylkeskommune direkte eller indirekte innverknad på verksemda. Nær alle av dei verksemdene som har ein formeining om Kvam/Hardanger/Voss burde vore sterkare representert på fylkestinget meiner at ein burde vore sterkare representert. Det er tydeleg at mange ser at Vestland fylkeskommune er ein premissgjevar for kva retning lokalsamfunna skal utvikla seg, og ein treng attraktive lokalsamfunn for å kunne utvikla eit godt næringsliv.

KVAM HERAD (sjølve heradet – som politisk/administrativ eining)

Opplever du Kvam herad som proaktiv/reaktiv i samband med utviklinga av tettstaden?

Tettstad	**proaktiv**	**reaktiv**
Strandebarm	33%	67%
Tørvikbygd		100%
Norheimsund	50%	50%
Øystese	67%	33%
Ålvik		100%
TOTALT	**52%**	**48%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Heradet er altfor bakpå. Men det viktigaste er at innbyggjarane er aktive.

Tørvikbygd: Heradet gjer jobben sin..

Norheimsund: Reaktiv, men det er ei forbetring. Heradet er likegyldige. Av og på. Midt i laget. Har vore flinke.

Øystese: Blanding bustader/industri i sentrum – har ikkje gjort jobben sin. Arbeid med moglegheitsstudie/sentrumsplan er positivt. Proaktivt, men seint. Veit ikkje, ja og nei.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Begrepet lokal samfunnsutvikling brukes gjerne som en samlebetegnelse for et bredt og langsiktig lokalt arbeid med å skape gode steder å bo, besøke og drive næring. Kommunenes rolle som samfunnsutvikler handler om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønster, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse. (NOU 2020:12, s.81)

Er Kvam herad aktiv i næringsutviklinga i tettstaden?

Tettstad	**Ja**	**Nei**	**Veit ikkje**
Strandebarm		75%	25%
Tørvikbygd		100%	
Norheimsund	30%	70%	
Øystese	33%	56%	11%
Ålvik	100%		
TOTALT	**29%**	**65%**	**6%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Heradet er aktive motstandarar, vanskelegare her enn i Norheimsund.

Norheimsund: Burde sette alle klutar til i vidaregåande skule-saken.

Øystese: Flytting av industri ut av sentrum tek for lang tid, skrivefristen for saker til heradsstyret kjem for tidleg. Stort behov for revisjon av næringsplan. Skulle i større grad vore gitt løyve til å drive næring med base i heimen (unngå krav om å drive frå anna lokalitet) – potensial for å hjelpe desse.

Ålvik: kunne vore meir aktiv

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Kommunene er en viktig bidragsyter til næringsutvikling og verdiskaping i hele landet. Det er store forskjeller mellom kommuner når det gjelder næringsutviklingsarbeid, men overordnet kan man si at det fortrinnsvis gjøres gjennom kommunenes roller som forvalter, tjenesteprodusent og entreprenør (NOU 2020:12, s.145)
Tilrettelegging for nyetablering av bedrifter og arbeid for å tiltrekke seg eksterne investeringer, såkalt akkvisisjonsstrategi, trekkes ofte fram i det politiske ordskiftet som viktig for vekst i lokalsamfunn.
Vareide, Nyborg Storm, Svardal og Groven (2018) finner imidlertid at tilfeldigheter, flaks og strukturelle faktorer ofte er avgjørende for hvor nye bedrifter blir etablert, særlig når det gjelder å tiltrekke seg store, eksterne investeringer. Det er derfor viktig at kommuner også konsentrerer seg om allerede eksisterende bedrifter. Det er som regel disse bedriftene som betyr mest for endringer i utviklingen av arbeidsplasser (Vareide et al., 2018).

Flere kommuner reddes av nærhet til sentrale strøk, og kan dermed tilrettelegge for tomteareal og bygge boliger for å skape økt bostedsattraktivitet og pendlingsbasert innflytting. Distriktskommuner i lite sentrale strøk er i større grad avhengige av arbeidsplassutvikling. Kommunenes tilrettelegging for vekst i antall arbeidsplasser spiller derfor en rolle for å sikre levende og bærekraftige lokalsamfunn i distriktene. (NOU 2020:12, s.147)

Kommunens rolle i utviklingsarbeidet synes generelt å være viktigere i små kommuner enn i store kommuner. Cruickshank, Vasstrøm, Sand, Sivertsen og Haugum (2014) observerer dette i en studie av kommunene som deltok i det daværende Kommunal- og Regionaldepartementets Småkommuneprogram. Forfatterne forklarer viktigheten av kommunenes rolle i små kommuner med fravær av andre større aktører. (NOU 2020:12, s.149)

Om kommunane og næringsdrivande si oppfatning av kommunen si rolle som næringsutviklar generelt finn vi i NOU 2020:12:

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Moen vurderer funnene fra bedriftslederundersøkelsen slik at det er grunn til å stille spørsmål ved om kommunene faktisk ivaretar rollen som næringsutvikler, i den betydning at de tilrettelegger for det lokale næringslivet eller bidrar til å tiltrekke seg nytt næringsliv. Moen mener det er grunn til å beskrive kommunene som reaktive. En forklaring kan være ulik virkelighetsoppfatning hos næringslivet og kommuneadministrasjonen, eller at næringslivet faktisk har urealistiske forventninger til kommunene. (NOU 2020:12, s.149)

Er det viktig at heradet speler ei aktiv rolle i utviklinga av det lokale næringslivet?

Tettstad	Ikkje viktig	Litt viktig	Ganske viktig	Særs viktig
Strandebarm				100%
Tørvikbygd			100%	
Norheimsund		13%	25%	63%
Øystese			35%	65%
Ålvik				100%
TOTALT	**0%**	**6%**	**29%**	**65%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Tørvikbygd: Heradet kan samle trådar

Norheimsund: Heradet har ei rolle i rett samansetting av verksemder. Heradet skaper rammevilkår gjennom planarbeid. Heradet har større nedslagsfelt/oversikt enn kvar bedrift. Heradet er ein tilretteleggjar.

Kommentarar:
94% av verksemdene meiner det er ganske viktig eller særs viktig at heradet speler ai aktiv rolle i utviklinga i det lokale næringslivet. Dette er svært likt tala som kjem fram i undersøkinga det er referert til i NOU 2020:12, sjå under.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Også bedriftsledere i Norge mener kommunene bør være en viktig næringsutvikler. I utvalget i Moens studie mente nesten 70 prosent av de spurte bedriftene at det er svært viktig at kommunene spiller en aktiv rolle i utviklingen av det lokale næringslivet. 23 prosent mente det var ganske viktig. Resultatene viser videre at den kommunale næringspolitikken er viktigere for bedriftsledere i kommuner med lav sentralitet, enn for bedriftsledere i kommuner med høy sentralitet (NOU 2020:12, s.148)

Legg heradet godt til rette for verksemdene i form av infrastruktur? (veg/vatn/el)

Tettstad	Ja	Nei
Strandebarm	100%	
Tørvikbygd	100%	
Norheimsund	83%	17%
Øystese	88%	13%
Ålvik	100%	
TOTALT	**87%**	**13%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Norheimsund: Bompengar i Dalen er negativt. Realisering av Kvamskogentunell vil gje fleire innflyttarar. Vegnettet/tilgang til Kvam er for dårleg – krev politisk arbeid. Uløyst kloakkproblem i den lågaste etasjan langs kaien – tilbakeslag, skulle vore løyst for mange år sida.

Øystese: Vegar er for dårleg for næringsdrivande (fylkesvegar, men Kvam må følgje opp). Nye industriområde må på plass.

Kommentarar:
Ein mykje høgare andel svarer ja i Kvam enn i undersøkinga det er referert til i NOU 2020:12, sjå under.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
I tre ulike Fafo-rapporter, Hødnebø og Lund (1994), Nergaard (1996) og Moen (2011), poengteres det at de viktigste oppgavene kommunen har for næringslivet i de største kommunene, er plan og utvikling, kapasitet på infrastruktur og næringsarealer, det vil si forvaltningsrollen. I de mindre distriktskommunene vektlegges derimot kommunens rolle som tjenesteprodusent og entreprenør i større grad. (NOU 2020:12, s.146)

Nesten halvparten av bedriftslederne sa seg uenig i at kommunen legger godt til rette for bedriftene i form av infrastruktur. Moen (2011). (NOU 2020:12, s.148)

Har heradet god forståing for di verksemd sine behov?

Tettstad	Ja	Nei	Ikkje relevant
Strandebarm	25%	25%	50%
Tørvikbygd		50%	50%
Norheimsund	29%	21%	50%
Øystese	42%	29%	29%
Ålvik	100%		
TOTALT	**33%**	**25%**	**42%**

Kommentarar:
Det ser ut til at oppfatninga kring dette er betre i Kvam i undersøkinga det er referert til i NOU 2020:12, sjå under.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
55 prosent mente at kommunen ikke har god forståelse for deres bedrifts behov. Moen (2011). (NOU 2020:12, s.149)

Har heradet rask sakshandsaming for saker som angår di verksemd?
Ja 31%, nei 10% og ikkje relevant 58%

Kommentarar:
Mange verksemder av avhengig av sakshandsaming av forskjellig slag i heradet. Det kan vere i planarbeid, byggjesaker, handsaming av søknader om forskjellige slags løyve med meir. På den andre sida er det og verksemder som i liten grad er avhengig av kommunal sakshandsaming.
Kommunal sakshandsaming er relevant for 41% av verksemdene i undersøkinga. Blant desse meiner ca ¾ at sakshandsaminga i heradet er rask, medan ca. ¼ meiner at sakshandsaminga ikkje er rask.

Det ut til at oppfatninga kring dette er betre i Kvam enn i undersøkinga det referert til i NOU 2020:12, sjå under.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Videre kommer det fram av undersøkelsen at 35 prosent er uenig i at kommunen har rask saksbehandling for saker som angår deres bedrift. Moen (2011). (NOU 2020:12, s.149)

Er Kvam herad oppteken av å styre innkjøp til lokale leverandørar?

Tettstad	**Ja**	**Nei**	**Veit ikkje**	**Ikkje relevant**
Strandebarm		50%	25%	25%
Tørvikbygd		100%		
Norheimsund	25%	46%	25%	4%
Øystese	33%	45%	22%	
Ålvik		100%		
TOTALT	**24%**	**49%**	**22%**	**4%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Norheimsund: Burde i større grad vore oppteken av dette.

Øystese: I synkende grad oppteken av dette. Både og.

Kommentarar:
Av dei som har ei meining om dette, er det eit fleirtal som meiner at Kvam herad ikkje er oppteken av å styre innkjøp til lokale leverandørar.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Distriktskommuner som gjennomfører offentlige innkjøp i egen regi, har innenfor lovverket anledning til å bestemme hvilke kriterier som skal brukes i anbudssammenheng. Dette handler også fra kommunens side om å ta initiativ, utnytte det lokale handlingsrommet kommunene har og fylle entreprenørrollen med innhold som fremmer det lokale næringslivet. Suldal kommune i Rogaland la opp en anbudskonkurranse der kommunen ble delt inn i fem konkurranseområder, tilpasset skolekretsene. Dermed kunne lokalbutikkene gi anbud på leveranser til nærmeste skole og barnehage. Kommunen utformet konkurransekriterier som la vekt på nærhet og service, i tillegg til pris og miljø. Fem nærbutikker, alle deltakere i det statlige Merkurprogrammet, fikk på denne måten avtaler om offentlige innkjøp. (NOU 2020:12, s.151)

Bør ein arbeide for å få statlege arbeidsplassar til Kvam?
Ja 98%, nei 2%.

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Tørvikbygd: Alle arbeidsplassar er velkomne.

Norheimsund: Må og arbeide for å halde på dei vi har

Øystese: Alle arbeidsplassar er gull verde.

Kommentarar:
Det største kundesegmentet for verksemdene i denne undersøkinga er dei fastbuande. Auka tal arbeidsplassar vil gje auka tal innbyggjarar, og skape betre grunnlag for anna lokal næringsverksemd. Andre ringverknader er og «gull verde» for heile lokalsamfunnet. Mellom desse: nye inntekter til heradet (innbyggjartilskot), tilflytting av ressurspersonar, meir variert arbeidsmarknad, arbeidsplassar for høgt utdanna – lettare for tilflyttarar å finne arbeid for to partar.

Om arbeid for å få statlege arbeidsplassar til Kvam skal prioriterast er det naturleg at ansvaret ligg hos Kvam herad – politisk og administrativt. Det er krevjande arbeid, som krev langsiktig tenking og planmessig oppfølging.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Ved oppretting av nye statlige virksomheter, strukturendringer eller omlokaliseringer av eksisterende virksomheter må vurderinger av lokaliseringspolitiske hensyn tillegges langt større vekt enn det som har vært tilfellet fram til i dag. Det må legges betydelig vekt på lokalisering i regionale sentra, der virksomhetene har størst potensial til å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser, både med hensyn til omfang og bredde. (NOU 2020:12, s.170)

LOKALPRESSE

Er lokalpressa ein viktig marknadsføringskanal?
Ja 73%, nei 27%

Bidreg lokalpressa til eit attraktivt lokalsamfunn?
Ja 85%, nei 15%

Nokre kommentarar frå verksemdene:
Kunne vore betre. Øydelegg oppfatninga om fellesskap, negative ting vert blest opp. Negative, prøver å spisse lokale konfliktar. Dette kan diskuterast. Bidreg ikkje til å byggje opp eit lokalt næringsliv, prega av manglande innovasjonskultur. Skal vere kritisk, men for mykje på person.

KULTUR FOR SAMARBEID

Er det ein god kultur for samarbeid om å utvikla næringslivet i tettstaden?

Tettstad	ja	nei	usikker
Strandebarm	75%	25%	
Tørvikbygd	100%		
Norheimsund	56%	16%	28%
Øystese	94%	6%	
Ålvik	100%		
TOTALT	**73%**	**12%**	**14%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Kunne hatt eit forum for det, mogleg å gjere noko med.

Norheimsund: Næringslaget er bra. Både og, kunne vore betre. Forholdet mellom Norheimsund og Øystese kan bli betre.

Øystese: Næringshagen fungerer bra. Har blitt betre. Hotellet er eit godt døme, samarbeid krev ressursar, nokon må ta seg av det, går ikkje av seg sjølv. Fasilitator: næringslaget. Fuglafjell og Bratt er gode døme.

Kommentarar:
Norheimsund skil seg ut med lågare andel ja-svar, og høgare andel nei/usikker.

Vi har tidlegare i undersøkinga spurt om «Har du fysiske møteplassar der du treffer kollegaer i same næring/andre bransjar?» 81% svara ja, 19 % svara nei. Verkar dette inn på oppfatninga om det er ein god kultur for samarbeid om å utvikla næringslivet i tettstaden?

	Er det ein god kultur for samarbeid om å utvikla næringslivet i tettstaden?		
	Ja	**Nei**	**usikker**
Har fysiske møteplassar	75%	13%	13%
Har ikkje fysiske møteplassar	67%	11%	22%
TOTALT	**73%**	**12%**	**14%**

Dei som ikkje har fysiske møteplassar har i mindre grad ei oppfatning av at det er ein god kultur for samarbeid om å utvikla næringslivet i tettstaden, eller er usikre på dette, enn dei som har fysiske møteplassar.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Selv i de kommunene som framstår som mest attraktive, er det vanskelig å peke på fellestrekk som bidrar til vekst i næringslivet. Likevel er det enkelte generelle forhold i de mest attraktive kommunene som tilsynelatende bidrar til vekst. Vareide et al. (2018) trekker for eksempel fram ***den stedlige kulturen som det viktigste fellestrekket for attraktive kommuner****. Nedenfor gjennomgås noen av disse fellestrekkene, herunder* ***samspill mellom kommune, næringsliv og frivillig sektor, innsats over tid, høy grad av tillit mellom kommunen og øvrige samfunnsaktører, satsing på de sterkeste næringene i kommunen og effektiv saksbehandling,*** *særlig innenfor arealplanlegging og byggesak. (NOU 2020:12, s.147)*

Er det ein høg grad av tillit mellom aktørane – heradet, næringsliv og frivillig sektor?

Tettstad	**Ja**	**Nei**	**usikker**
Strandebarm	60%	20%	20%
Tørvikbygd	67%	33%	
Norheimsund	75%	4%	21%
Øystese	88%	6%	6%
Ålvik	100%		
TOTALT	**78%**	**8%**	**14%**

Nokre kommentarar frå verksemdene:

Strandebarm: Tillit mellom frivillig sektor og næringsliv, ikkje til heradet.

Tørvikbygd: Tillit mellom frivillig sektor og næringsliv, ikkje til heradet.

Norheimsund: Har ikkje høge stjerner hos kvarandre. Høgare tillit til kvarandre her enn i byen (Bergen).

Vi har tidlegare i undersøkinga spurt om «Har du fysiske møteplassar der du treffer kollegaer i same næring/andre bransjar?» 81% svara ja, 19 % svara nei. Verkar dette inn på oppfatninga om det er ein høg grad av tillit mellom aktørane?

	Er det ein høg grad av tillit mellom aktørane?		
	Ja	**Nei**	**usikker**
Har fysiske møteplassar	78%	10%	12%
Har ikkje fysiske møteplassar	78%		22%
TOTALT	**78%**	**8%**	**14%**

Det ser ikkje ut til at grad av tillit vert påverka av om respondenten har fysiske møteplassar der ein treffer kollegaer i same næring/andre bransjar eller om ein ikkje har slike møteplassar.

Distriktsnæringsutvalget NOU 2020:12
Norge består av 356 kommuner. Når alle forsøker å bli mer attraktive enn de andre kommunene, kan ikke alle lykkes i like stor grad. Attraktivitet er imidlertid ikke nødvendigvis et nullsum-spill, og det viser seg at høy næringsattraktivitet i en kommune kan føre til økt innflytting i en nabo-kommune (Vareide et al., 2018). All vekst i næringslivet i distriktskommuner fører til økt samlet verdiskaping. Gjennom samarbeid mellom alle aktører i lokalsamfunnene, også på tvers av kommunegrensene, kan flere kommuner oppnå vekst. For å lykkes er det ifølge ovennevnte studie viktig at politikere, kommuneansatte og næringsliv har tillit til hverandre innenfor hver enkelt kommune, men også at kommunene har tillit til hverandre. (NOU 2020:12, s.147)

Opplever du at anna næringsliv nytter dine tenester når det er mogleg?
Ja 92%, nei 8 %

Ein kommentar frå verksemdene:
«Når du veit om dei – ja! Alle trur at andre veit kva ein driv på med..»

SWOT–ANALYSAR

SWOT - står for strengths, weaknesses, opportunities og threats - styrkar, veikskap, moglegheiter og trugslar. Ein SWOT-analyse er eit pratisk verktøy for å skaffe seg ein oversikt over ein no-situasjon. Vanlegvis vert metoden nytta for å sjå på ei verksemd sine sterke ov svake sider, og kva moglegheiter og trugslar som er rundt verksemda. Vi har nytta metoden for å sjå på tettstadnivå, både som stad å drive næring, stad å bu og stad å arbeide.

I intervjua som vart gjennomførde i mars - juni vart kvar verskemd oppmoda til å seie kva dei opplever som sin tettstad sine styrkar og veikskapar, og kva som ligg rundt tettstaden i form av moglegheiter og trugslar. Moglegheiter og trugslar kan både vere knytta til geografi , men og til utviklingstrekk og trendar i samfunnet generelt.

Resultata frå intervju vart samanstilte i SWOT-skjema, og gjennomgått på samlingane for kvar tettstad i august. Innpel og kommentarar her vart innarbeida i skjemaa, og vert presentert på dei neste sidene. I sjøve SWOT-skjemaet er det mest overskrifter på temanivå, og oppsetta bak kvart SWOT skjema finn vi forklaringar på kva som ligg bak kvar tekst.

Vi har dessverre for lite materiale til å sette opp ei SWOT-analyse for Ålvik. Dette er noko ein kan gjere i samarbeid med Ålvik Næringslag om det er ynkskje om det seinare.

Styrkar *(trekk ved tettstaden)* **KOMPAKT** **ATTRAKTIV STAD Å BU** **ATTRAKTIV STAD Å HA FRITIDSBUSTAD** **ATTRAKTIV STAD FOR TURISTAR**	***Veikskap*** *(trekk ved tettstaden)* **BUSTAD-/TOMTEMARKNADEN ER BEGRENSA** **INFRASTRUKTUR KAN BLI BETRE** **«NETT LITT FOR LITEN ..»** **IKKJE UTPREGA INNOVASJONSKULTUR** **BYRÅKRATI LEGG BEGRENSNINGAR**
Moglegheiter *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)* **OMFATTANDE TURISME I HEILE HARDANGER** **NÆRINGSLIV I ENDRING** **FOLK YNSKJER Å KJØPE HUS, SMÅBRUK OG LEILEGHEITER** **FOLK ER ISTAND TIL Å TA MED SEG JOBBANE SINE** **UNGE VAKSNE SOM VIL FLYTTE HEIM** **INFRASTRUKTUR I ENDRING** **BETRE SAMARBEID**	***Trugslar*** *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)* **NETTHANDEL** **HARDANGER FISKEFOREDLING LEGG NED**

SWOT Etter intervjurunden våren 2021 og samling 23. august, Strandebarm/Tangerås.

Styrkar (trekk ved tettstaden)

KOMPAKT

Kompakt sentrum - skule/butikk/kafe/idrettsanlegg/marina/sjøsportanlegg

Såpass langt vekk frå Norheimsund og andre konkurrentar at folk nytter tilboda, ganske godt utval varer.

Legetilod = pasientar = kundar.

ATTRAKTIV STAD Å BU

Sjøsportsenter og idrettspark

Strandebarm Bistro etablert, spiseplass og arrangement.

Møteplassar for ungdom, variert og omfattande tilbod - spesielt idrett.

God plass å vakse opp. God plass for vaksne. Folk som bur her trivst. Folk kjem tilbake. God plass å bu.

Attraktivt for barnefamiliar - familiar som busett seg her.

Bra spekter av fritidstilbod.

Fantastisk dugnadsånd, mange som saman jobber for bygda.

Folk er lojale, oppteken av å halde på tilboda som finnst, sjølv om det kan vere dyrare.

Folk er aktive, ting skjer, tek initiativ. t.d. marknader, løpskarusell og idrettsstemne.

Rotfesta samfunn - ikkje suburbia/sovebytendensar.

ATTRAKTIV STAD Å HA FRITIDSBUSTAD

Mykje hytte- og campingfolk. Fritidsbustader - reiseliv - campingplass - bubilplass - båthamn.

ATTRAKTIV STAD FOR TURISTAR

Vakkert - er ein del av Hardanger.

Båthamna er full om sommaren (skal utvidast).

Veikskap (trekk ved tettstaden)

BUSTAD-/TOMTEMARKNADEN ER BEGRENSA

Mangler gode bustadtomter sentralt.

Manglar tilgjengelege hus for nye innbyggjarar.

Perler av bukvalitet (småbruk m.m.) vert nytta som fritidsbustader - av folk som er her 5% av året.

Bukvalitet fastbuande/ferierande er skeiv.

INFRASTRUKTUR KAN BLI BETRE

Manglar el-bil ladestasjon. Folk reiser til Norheimsund for å lade.

Mangler sykkelveg til Rise og Bakka.

Mangler offentleg toalett.

Svakt kollektivtilbod - burde hatt oftare avganger.

Infrastruktur - mangeler skikkeleg veg i alle retningar.

NETT LITT FOR LITEN ..

Nett litt for liten - bibliotek kutta i budsjett, tannlege forsvann til Norheimsund.

Begrensa størrelse = begrensa kundegrunnlag. Føles litt knapt/utval er litt lite.

Kundegrunnlaget for handel/tenesteyting er litt tynt.

Mange som reiser til Norheimsund/Øystese for handel/har jobb/andre ærend.

Ikkje så mange arbeidsplassar.

IKKJE UTPREGA INNOVASJONSKULTUR

ikkje utprega innovasjonskultur. AK/Bygdalarm m.m. har endra ein ny generasjon . Kult å få til noe nytt.

BYRÅKRATI LEGG BEGRENSNINGAR

Manglande fleksibilitet i byråkrati - snu til servicevilje.

Byråkratisering (gjeld heile Noreg) - terskel som vanlege folk slit med å komme over.

Moglegheiter (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

OMFATTANDE TURISME I HEILE HARDANGER

Turismen - korleis få fleire til å stoppe. Potensialet vert ikkje utnytta. Meir hytter til utleige er mogleg.

Lag fin rasteplass ved Skjering.

NÆRINGSLIV I ENDRING

Førebyggande helsearbeid som næring.

Aktivt arbeid med å få ny aktivitet i lokala til fiskeslakteriet når det vert nedlagt i løpet av eit par år.

Etablere næring, t.d. folkehøgskule.

Ta heile kommunen i bruk - forskjelllige kvalitetar.

FOLK YNSKJER Å KJØPE HUS, SMÅBRUK OG LEILEGHEITER

Fritidsbustader vert nytta som fast bustad - burde vore vore registrert som bustad.

Mange hus vert selde som fritidsbustader - kunne vore bustad for fastbuande.

Eigedomsskatt - og meir på fritidsbustader.

Buplikt for bustadhus (0 konsesjon). Buplikt på småbruk.

Pr i dag ingen/få einebustadtomter for sal.

Småbruk som kunne vore selde finnst, men dei vert ikkje lagt ut for sal.

Vanskeleg å få kommunal godkjenning på å skilje ut tomter. Meir kommunal fleksibilitet.

Korleis få ein betre og meir dynamisk bustadmarknad?

UNGE VAKSNE SOM VIL FLYTTE HEIM

FOLK ER I STAND TIL Å TA MED SEG JOBBANE SINE

Vi treng folk som kan ta med seg arbeidsplassar - heng og saman med tilgjengelege bustader.

Meir tilflytting. Tiltrekkje seg nye innbyggjarar.

Klargjere kontorfellesskap og marknadsføre dette som base/supplement til heimekontor.

Tilgjengeleg lokal for kontor m/netttilkopling til arbeidsgjevar og resten av verda.

INFRASTRUKTUR I ENDRING

Hordalandsdiagonalen - via Strandebarm - nærmare Bergen - meir busetting som resultat.

BETRE SAMARBEID FOR UTVIKLING

Lage eit forum for utveksling, samarbeid og utvikling i Strandebarm

Definere heradet som ein serviceorganisasjon - vri haldningar i Kvam herad som system mot service.

Tørre å nytte fleksibiliteten i regelverket.

Revitaliser Strandebarm Utviklingsfellesskap, lagt ned tidleg 2000-tal.

Den gongen: arbeidsgrupper for næringsliv, arealplan, kommunikasjon og skule/kultur

Trugslar (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

NETTHANDEL

Netthandel - men folk er lojale

HARANGER FISKEFOREDLING LEGG NED

Hardanger Fiskeforedling legg ned, mister arbeidsplassar og skatteinntekter

STYRKAR *(trekk ved tettstaden)*	***VEIKSKAP*** *(trekk ved tettstaden)*
GLAD I BYGDA LOJALITET - Forhold til butikk, skue, barnehage VILJESTYRKE - Få ting til. Være med på ting LIVSGLEDE - Positiv mentalitet FRIVILLIGHEIT - Godt at vi har kvarandre INNSATSVILJE - Me må gje for å få noko tilbake. DUGNADSÅND - Ref. skytebanen i Vangdalsåsen, ungdomslaget UTVIDINGA AV HARDINGSMOLT - investert 300+300 mill., rundt 30 arbeidsplassar når ferdig utbygd BYGGJEFELT UNDER UTVIKLING NY BÅTHAMN FLOTT NATUR - FINE MERKA TURLØYPER NÆR NORHEIMSUND/ØYSTESE	FOR LITE TOMTER - Utfordring for barnefamiliar å etablere seg. IKKJE VELFUNGERANDE BUSTADMARKNAD DÅRLEG KOLLEKTIVTILBOD UTMAGRING AV OFFENTLEGE TILBOD YRKESFAG FORSVINN FRÅ KVAM VIDAREGÅENDE SKULE BÅTHAMNUTBYGGING SPILTTER BYGDA INNPASS I SOSIALE NETTVERK Som i alle bygder, folk held på med sitt, ikkje så lett å koma inn. INFRASTRUKTUR - Manglar gang- og sykkelveg Tørvikbygd – Aksnes (til Norheimsund)
MOGLEGHEITER *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)*	***TRUGSLAR*** *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)*
OMLEGGING TIL ELBILAR - Ladestasjon er sakna i Tørvikbygd. FOSSILBILAR FORTSATT I BRUK - Burde hatt sjølvbetjent bensinstasjon TURISMEN ER STOR I HARDANGER - Utnytte dette betre BÅTTURISMEN - Pumper på kaien for diesel og bensin FOLK ER MOBILE - Folk kan ta med seg jobben hit, og arbeidsgjevar kan vere ein annan plass. NÆRINGSLIV I ENDRING – Leit etter nye moglegheiter INFRASTRUKTUR - E134 vert meir og meir brukt. MANGE VIL BU I LEILEGHEIT – Bygg leilegheiter sentralt i Tørvikbygd KOMMUNEN KAN NYTTE HØVET TIL Å HANDLE LOKALT	UTKANTANE I KOMMUNEN VERT NEDPRIORITERTE - Kvam herad bør ta vare på utkantane sine. TRUSLER OM SKULENEDLEGGING HANDELSLEKKASJE - Om omsetnaden fell kan butikken forsvinna.

SWOT Etter intervjurunden våren 2021 og samling 31. august, Tørvikbygd.

Styrkar (trekk ved tettstaden)

GLAD I BYGDA

Folk som bur her er glad i tettstaden sin.

LOJALITET

til butikk, skule og barnehage.

VILJESTYRKE

Får ting til. Er med på ting.

LIVSGLEDE

Positiv mentalitet.

FRIVILLIGHEIT

Godt at vi har kvarandre.

Hadde det ikkje vore for at vi hjelper kvarandre hadde ikkje bygdene eksistert.

INNSATSVILJE

Skal dette gå, må vi ofre noko. Me må gje for å få noko tilbake.

DUGNADSÅND

Skytebanen i Vangdalsåsen og aktivt ungdsomslag som skaper aktivitet som døme.

UTVIDINGA AV HARDINGSMOLT

Investert 300+300 mill, rundt 30 arbeidsplassar når det er ferdig utbygd.

BYGGJEFELT UNDER UTVIKLING

Fuglafjell /Jarle Tveiten

NY BÅTHAMN

Privat initiativ, uavklara juridiske tilhøve.

FLOTTE MERKA TURLØYPER

Mykje brukt.

NÆR NORHEIMSUND/ØYSTESE

Kan enkelt nytte tilbod som finnst i Norheimsund/Øystese. Er ein del av same bu- og arbeidsregion.

Men fortsatt litt langt unna for eldre og barnefamiliar som treng tenester nært.

Berge Gard & Gartneri trekkjer folk frå Øystese og Norheimsund til Tørvikbygd.

Veikskap (trekk ved tettstaden)

FOR LITE TOMTER

Utfordring for barnefamiliar å etablere seg.

IKKJE VELFUNGERANDE BUSTADMARKNAD

Manglar leilgheiter - lite dynamikk i bustadmarknaden.

DÅRLEG KOLLEKTIVTILBOD

Allereie magert tilbod vert redusert i skuleferiane

UTMAGRING AV OFFENTLEGE TILBOD

Jo meir ein tek vekk, jo mindre vil folk busette seg

YRKESFAG FORSVINN FRÅ KVAM VIDAREGÅENDE SKULE

Bilfag, elektro og bygg er borte

BÅTHAMNUTBYGGING SPILTTER BYGDA

Uavklara juridiske tilhøve etter at havna er ferdigstilt.

INNPASS I SOSIALE NETTVERK

Som i alle bygder, folk held på med sitt, ikkje så lett å koma inn.

INFRASTRUKTUR

Manglar gang og sykkelveg Tørvikbygd - Aksnes.

Kople saman Tørvikbygd - Norheimsund -Øystese med gang- og sykkelveg.

Moglegheiter (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

OMLEGGING TIL ELBILAR

Ladestasjon er sakna i Tørvikbygd.

FOSSILBILAR FORTSATT I BRUK

burde hatt bensinstasjon - ubetjent/med automat.

TURISMEN ER STOR I HARDANGER

Søke om status for Kvam som typisk turistkommune. Gir moglegheit for søndagsope og auka omsetnad.

Meir hyttebygging, skaper omsetnad og meir lokal handel.

BÅTTURISMEN

Pumper på kaien for diesel og bensin

FOLK ER MOBILE

Få folk utan tilknytning til Kvam til å flytte hit.

Folk kan ta med seg jobben hit, og arbeidsgjevar kan vere ein annan plass.

NÆRINGSLIV I ENDRING

Sjå nye moglegheiter.

Døme: Hardingsmolt kjem til å ha ein årleg produksjon av 3000 tonn slam - som er ein ressurs.

Oppsamling av slam + + frå oppdrett i åpne merder er i utvikling, nye konsept med lukka merder -

det som i dag er avfall vil bli ein stor ressurs.

INFRASTRUKTUR

E134 vert meir og meir brukt. Meir kundar til butikken i Tørvikbygd.

På lang sikt - Hordalansdiagonalen - Tørvikbygd vert nærare Bergen

MANGE VIL BU I LEILEGHEIT

Bygg leilegheiter sentralt i Tørvikbygd med gangavstand til butikk, ferje og busshaldeplass.

Leilegheiter sentralt i Tørvikbygd vil ha god bussforbindelse til Bergen og Oslo. Enkel tilgang til Hardanger.

Bygg med rett kvalitet/utforming vil og vere attraktive for pensjonistar i Bergen og andre som sel einebustaden sin.

Det er og ein marknad for leilegheit som fritidsbustad.

KOMMUNEN KAN NYTTE HØVET TIL Å HANDLE LOKALT

Innkjøp til barneahge og skule lokalt

Trugslar (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

UTKANTANE I KOMMUNEN VERT NEDPRIORITERTE

Kvam herad bør ta vare på utkantane sine.

TRUGSLAR OM SKULENEDLEGGING

Om skule, barnehage og butikk forsvinn vert Tørvikbygd eit ferjeleie.

Trugsel om skulenedlegging kveler lysta til å flytte til Tørvikbygd for småbornsfamiliar.

HANDELSLEKKASJE

Om omsetnaden fell kan butikken forsvinna.

Dei som bur i Tørvikbygd må i større grad handla lokalt/lojalt om dei vil behalda butikken.

STYRKAR *(trekk ved tettstaden)* **God stad å bu – arbeide – koma på besøk – drive næring** FIN, KOMPAKT OG SJARMERANDE TETTSTAD GODE HANDELS- OG TENESTETILBOD DYNAMISK OG I ENDRING KNUTEPUNKT KOMMUNIKASJON NÆR BERGEN OG FLESLAND BREITT TILBOD SAMAN MED ØYSTESE OVERSIKTLEG,GODT OG MANGFALDIG SAMFUNN FUNGERANDE BUSTADMARKNAD MEIR STABIL ARBEIDSKRAFT ENN I BYEN NATUREN NÆRINGSLIVET TEK ANSVAR FOR TETTSTADEN GODT SAMARBEIDSKLIMA HYTTENE PÅ KVAMSKOGEN DEL AV HARDANGER, ATTRAKSJONSRIKT OMRÅDE	***VEIKSKAP*** *(trekk ved tettstaden)* NOKO ER PÅ VEG NED HANDELSTILBOD VERT REDUSERT - INKLUDERT TOMME LOKALE SAMARBEIDSKULTUR KNIVINGA MELLOM NORHEIMSUND OG ØYSTESE FOR SVAKT SAMARBEID I NORHEIMSUND MARKNADSFØRING STØRRELSE ARBEIDSMARKNADEN FOR LITEN? TRONG FOR UTVIKLING INFRASTRUKTUR - FOR MYKJE GJENNOMGANGSTRAFIKK GAMMAL BYGNINGSMASSE FOR NÆRING - FOR LITE LIV UTEROM KAN VERTE BETRE - YRKESFAG PÅ VGS VERT BYGD NED FOR LITE FELLES KUNNSKAP OM KVA SOM SKAL TIL
MOGLEGHEITER *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)* STATLEGE TILTAK t.d. STATLEG SATSING PÅ KULTUR/MUSEUM FYLKESKOMMUNALE TILTAK t.d. NY VGS SKULE I SENTRUM MOBILITET - MOBILE PENSJONISTAR - MOBILE ARBEIDSTAKARAR INTERNETTET - NYE MOGLEGHEITER TURISME I VEKST OG ENDRING - VIDAREUTVIKLE BESØKSNÆRING VEGFARANDE SOM RESSURS - MYKJE TRAFIKK SOM GÅR FORBI KULTUR - KORLEIS GJER VI DET HER? KULTUR FOR UTVIKLINGSPROSJEKT DET GRØNE SKIFTET - MEIR MERKSEMD PÅ BEREKRAFT	***TRUGSLAR*** *(trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)* HANDELSLEKKASJE BERGEN NETTHANDEL INFRASTRUKTUR - VEGSAMBAND - TRAFIKK GJENNOM SENTRUM TILTAK I VESTLAND FYLKESKOMMUNE SENTRALISERING KUNDER I BEVEGELSE - TIL SAMNANGER OG ODDA SVAK PÅVERKNINGSKRAFT - OM REGIONEN ER SVAKT REPRESENTERT PÅ FYLKESTINGET

SWOT Etter intervjurunden våren 2021 og samling 26. august, Norheimsund.

Styrkar (trekk ved tettstaden)

GOD STAD Å BU - GOD STAD Å ARBEIDE - GOD STAD FOR DEI SOM KJEM PÅ BESØK - GOD STAD Å DRIVE NÆRING

FIN, KOMPAKT OG SJARMERANDE TETTSTAD

Tettstadutviklingsprosjektet vende Norheimsund mot fjorden, bind saman Fartøyvernsenteret og sentrum.
Gjestar har det bra her "Fantastisk sted!". Flott strandvei, strand og park. Fleire plasser ein har lyst til å sette seg ned.
Gjestehamna er like stor som hotellet - eit godt tilbod.
Løft på 90-talet, er tida inne til eit nytt løft? - strandveg til Rema? Piazza i Nedstegata - kunne blitt så fint! Meir utekafear.
Sentrum er piffa opp. Hotellet er oppgradert.
Handlegate, ikkje kjøpesenter - tilreiseiande får noko anna enn dei er vane med. Ikkje berre kjedebutikkar.
Folk føler seg velkomne når dei kjem hit.
Fint, estetisk godt og velstelt sentrumsmiljø.
Hyggelege kafear, godt utval.
Kvaliteten har stege voldsomt dei siste åra, dei som kjem skryt av plassen.
Skulle hatt ein skikkeleg restaurant ut mot sjøen.
Skulle hatt fleire båtplassar.
Gratis parkering er eit gode.
Folk kjem eins ærend frå andre plasser til Norheimsund pga heilskapen i tilboda.
Folk som kjem hit uten forkunnskap vert overraska over tilboda dei finn her.

GODE SERVICE/HANDELS- OG TENESTETILBOD

Har det vi treng i kvardagen.
Folk får tak i det meste utan å reise langt. Høyrer frå hyttefolk og andre at det er god kundeservice.
Kvalitetsbutikkar i fleire bransjer.
Butikkar som strekkjer seg langt.
Variasjon i tenestetilbodet.
God mix av faghandler med fagkompetanse og kommunalt administrasjonssenter.
Tradisjon for vare- og servicetilbod i Norheimsund.

DYNAMISK OG I ENDRING

Ikkje snakk om dei tomme lokala - det skjer ei endring av tilbod.
Kjøpekraft opp - tenestekjøp auker - sykkelreparasjon og pizza istadenfor tradisjonell varehandel.
Vidaregående skule kjem i sentrum - ein boost for sentrum.
Delte meiningar - trening/solarium /pizza vs varehandel.
Verksemder utvider geografisk område, nye samarbeidskonstellasjonar.
Oppdrettsnæring som er innovative, og ynskjer å forbetre seg.

KNUTEPUNKT KOMMUNIKASJON. NÆR BERGEN OG FLESLAND

Fordel i høve busetting. Har mye lokalt, men kan og emkelt reisa.
Stort omland for handel.
Kan bu her og pendle til Bergen.

BREITT TILBOD SAMAN MED ØYSTESE

Hardangerbadet, ny attraksjon

OVERSIKTLEG, GODT OG MANGFALDIG SAMFUNN

Mange kjenner mange. Gode moglegheiter for å veilede kundar. Personleg kontakt med kundane.
Barnehage, skuile og vidaregående er bra.
Kultur- og idrettstilbod er bra. Legetenester er bra. Rikt organisasjonsliv.
Lojalitet. Folk ynskjer lokale verksemder.
Mangfaldig næringsliv med fleire gode verksemder. Mykje forskjellige folk.

FUNGERANDE BUSTADMARKNAD

Temperaturmåler på samfunnet.
Treng fleire einebustadtomter.

MEIR STABIL ARBEIDSKRAFT ENN I BYEN

NATUREN

Vakkert, til å brukes. Fjord og fjell.
Reint, sikkert og trygt.
Utvikle tilbod- nytte Tokagjelet til noko? Sykling på Kvamskogen? Utvikle Sandvenholmen vidare?
Allemannsretten må vernast - private freister å begrense - heradet må passe på.

NÆRINGSLIVET TEK ANSVAR FOR TETTSTADEN

Næringslaget med blomar, pynting og reinhald - butikkane betaler, men folk veit ikkje om det.

GODT SAMARBEIDSKLIMA

Felles jobbing, magasin, torgdag m.m.

felles innsats, reint og ryddig.

Næringsdrivande anbefalar kvarandre.

Norheimsund Næringslag og Øysetese Næringslag jobber saman

HYTTENE PÅ KVAMSKOGEN

Hyttefolket nytter Norheimsund til forskjellig, heile året.

DEL AV HARDANGER, ATTRAKSJONSRIKT OMRÅDE

God klang, mykje turistar frå inn- og utland. Dei norske handlar mest.

Veikskap (trekk ved tettstaden)

NOKO ER PÅ VEG NED

HANDELSTILBOD VERT REDUSERT

Butikkar legg ned. Handelstilbodet er viktig for oss som bur her og for Kvamskogen.

Bredden i utvalet vert redusert. Tap også når ein konkurrent legg ned - redusert utval for kundane.

Tomme lokal, ser ikkje bra ut.

Mix'en av butikkar har ikkje same breidde som før.

Vitaliteten i handlegata er på veg ned.

Kreative løysingar som VIPPS-betaling for varer som står ute før/etter opningstid kan hjelpe.

Norheimsund - om definert som "typisk turiststad" - kan ha søndagsope etter helligdagsfredloven §5 .

Støtte opp under grunderar - fadderordning med erfarne næringslivsfolk ?

INDUSTRI FORSVINN, 1 møbelfabrikk att.

SAMARBEIDSKULTUR

KNIVINGA MELLOM NORHEIMSUND OG ØYSTESE

Vi vinn ikkje noko på dette.

Mistillit mellom bygdene.

Det ligg ein undertone mellom Norheimsund og Øystese.

Tettsadene kjemper for sin sak.

..har komme seg. Skille Norheimsund/Øystese vert litt viska ut - meir samarbeid på tvers av bygdene, dette vil bli betre.

FOR SVAKT SAMARBEID I NORHEIMSUND

Regionalt: Voss burde vore meir støttande.

Lokalt: for dårleg samarbeid mellom næringsdrivande og gårdeigarar.

Kan meir samarbeid gi betre og meir heilskapeleg mix /lokalisering av nokre butikkar?

Målretta samarbeid for å få inn andre bransjerdet kan vere behov for.

MARKNADSFØRING

For svak til å få fram moglegheitene som finnst - mister kunder fordi dei ikkje veit om kva som finnst.

Marknadsføring av Norheimsund som handlesenter kunne vore styrka.

Ein del innbyggjarar veit ikkje kva tilbod vi har i Norheimsund

STØRRELSE

ARBEIDSMARKNADEN

Moglegheiter lokalt for jobbskifte er begrensa.

Om to kjem flyttande, vanskeleg å finne jobb til begge.

Litt tilfeldig om kompetanse er tilgjengeleg, sett frå arbeidsgjevar sin ståstad.

For lite arbeidsplassar, folk flytter vekk.

Tøffare å få tak i arbeiskraft.

ikkje stort utval i arbeisplassar som krev høgare utdanning.

FOR LITEN?

Mange butikkar driv marginalt. Handelstilbodet har vore større enn innbyggjartalet tilseier.

Manglar kulturhus ala Stord/Leirvik med bibliotek/kino/konsertar - møteplass.

Lokal samfunnet manglar 19-30 åringane som reiser ut på utdanning.

Litt sårbar storleik, for lite kundegrunnlag i nokre bransjar.

DYRARE Å DRIVE ENN I BERGEN

transport, smådriftsulemper

TRONG FOR UTVIKLING

INFRASTRUKTUR

For dårleg vegstandard i/rundt Kvam

Tunell under Kvamskogen - lettare for pendlarar å busette seg.

FOR MYKJE GJENNOMGANGSTRAFIKK

Ukoseleg. E134/Haukelitrafikken har auka, og vil fortsette å auke. Tungtrafikk i sentrum, støv og støy.

Gjennomgangstrafikken skjønner ikkje kor dei skal stoppe - dårleg skilting.

GAMMAL BYGNINGSMASSE FOR NÆRING

Relativt låg lønnsemd - rimeleg husleige - ikkje insitament for fornying av forrretningseigedom.

Rive noko? Få til noko nytt? - fornye sentrum? Næring/kommune/huseigarar saman . Ta med innbyggjarane på råd.

UTEROM KAN VERTE BETRE

For mykje biler. Lage parkeringsplassar utanom sentrum. Betre skilting til P-plassar.

Til dels forfall, må vere ordentleg/ryddig/sjå koseleg ut. Heradet har teke vekk bosspann - ikkje bra.

Heilskapen raknar litt, huseigarane var generelt meir engasjert i forretningsdrift før.

Stygg gangbru over fv 79 v/Straumen - lag konkurranse og forny!

Utvikle Straumhaugen. Stenge Gamle Sandvenvegen for gjennomkøyring.

Lag hyggeleg historisk rundtur i Norheimsund til fots med infotavler:

Strandvegen - Farøyvernsenteret - Gamle Sandvenvegen - Hotellet.

Handlegate /food court med tak? Ala Bekkjarvik?

FOR LITE NÆRINGS-/INDUSTRIAREAL TILGJENGELEG

OVERETABLERING I NOKRE BRANSJAR? Frisør, pizza,

KORTE OPNINGSTIDER I BUTIKKER/ KAFEAR,, Litt lengre opningstid hadde vore fint.. Meir synkroniserte opningstider hadde vore fint.

FOR LITE LIV

Skulle hatt meir a la båtfestival, torgdagar, Bygdalarm osv. - treng alt! Dødt om vinteren

Stemningsskapande tiltak, musikk osv. Folk liker at dert er liv - og andre folk. Skape liv!

Meir aktivitet/arrangement haust, vinter og vår. No er det mykje i juni.

YRKESFAG PÅ VGS VERT BYGD NED

Elektro, bilfag og bygg er vekke. Manglande respons på nedlegging. Næringslivet må vere meir aktive.

INGEN FOLKETALSVEKST I KVAM

HELSETENESTER SOM MANGLAR. Må ut av kommunen for å ta røntgen.

FOR LITE FELLES KUNNSKAP OM KVA SOM SKAL TIL

Systematisk arbeid kan gjerast.

Moglegheiter (trendar og utvikling generelt og utanfor tettaden)

STATLEGE TILTAK

STATLEG SATSING PÅ KULTUR/MUSEUM

Fartøyvernsenteret kan utvide, Kulturnaustet - meir besøkande til Norheimsund.

FYLKESKOMMUNALE TILTAK

NY VIDAREGÅANDE SKULE I SENTRUM

Må komme. Arbeide i fellesskap om gode løysingar.

MOBIL BEFOLKNING

MOBILE PENSJONISTAR

Fleire pensjonistar kan flytte til Kvam frå Bergen - leiligheiter, natur, rekreasjon, helsevesen.

MOBILE ARBEIDSTAKARAR

Godt utdanna folk kan bu og jobbe i Norheimsund - med arbeidsgjevar ein annan plass.

Arbeide for å tiltrekke seg nyetableringar.

Kombinert med god nettkapasitet er dette ein kjempemoglegheit.

Arbeide her med oppgåver som tradisjonelt har vore andre plasser.

Det er ledige kontor - og det kan komme fleire (i kontorfellesskap). Marknadsfør desse

NETTET

NYE MOGLEGHEITER

informasjon, sal, marknadsføring, sosiale medier - bruk.

Næringslivet kan verte flinkare til å nytte moglegheitene. Felles plattform mogleg?

Gjeld alle bransjar -t.d. livestreaming av trening for heimetrening.

INTERNETTHANDEL

Klikk og hent - fleire verksemder har nettbutikk knytt til kjeden dei er medlem i.

Fleire har sett på moglegheitene for å etablere eigen nettbutikk/nokre har testa det ut. Dyrt, mykje arbeid, lite sal.

KUNDEKLUBBAR/LOJALITETSPRGRAM Må gi rabatt...

TURISME I VEKST OG ENDRING

VIDAREUTVIKLE BESØKSNÆRING

Potensiale for internasjonal turisme fortsatt stort og (ref 2020) potensialet for auka norsk turisme er stort.

Hardanger kombo - natur og kultur.

Vidareutvikle reiselivstilbod - attraksjonar/reiselivstilbod/kultur - t.d. bilmuseum.

Etablere bubilparkering sentralt. Bollebakeri og Tankstelle.

Betre struktur på hytteutbygging - Haukås (liten skala) og Trysil (stor skala) som to forskjellige døme.

Aktivitetar på fjorden. Optimistjoller, jetskikonkurranser, regattaer m.m.

VEGFARANDE SOM RESSURS

MYKJE TRAFIKK SOM GÅR FORBI

Må få folk til å stoppe.

Meir skilting, noko som gjev stoppeffekt, humoristisk, typisk for plassen (ala Lampeland), markering i rundkøyring?

KULTUR - KORLEIS GJER VI DET HER?

KULTUR FOR UTVIKLINGSPROSJEKT

Hardangerbadet/Hardangerfjord Hotel/Helse i Hardanger.

DET GRØNE SKIFTET

MEIR MERKSEMD PÅ BEREKRAFT

Nye tilbod? Justere tilbod?

Trugslar (trendar og utvikling generelt og utanfor tettaden)

HANDELSLEKKASJE

HANDELSLEKKASJE BERGEN

Handelslekkasje + gå på restaurant, kose seg, være anonym osv

Lagunen og Åsane er nært- kjempestort utval, stor handelslekkasje. Gode tilbod dett inn på telefonen.

Ein bytur vert og ein handletur.

NETTHANDEL

NETTHANDEL

Dei unge er glade i det. Konkurransen vert tøffare og tøffare.

Folk er veldig oppteken av pris - netthandel freistar.

Dårleg utval lokalt - handler på nett.

Same varer billeg på nett. Kundane er ikkje lojale.

Enkelt. Ungdom bestiller på nett, returnerer om det ikkje passar.

Synkande lojalitet til lokalsamfunnet -> ny generasjon.

Vi treng at innbyggjarane erkjenner at eit vitalt sentrum er viktig for lokalsamfunnet - spele på det emosjonelle.

Lojalitet til lokal handel = 0

Netthandel er ein trussel om ein ikkje omstiller seg.

INFRASTRUKTUR

VEGSAMBAND

Dårlege vegar i alle retningar.

Tokalgjelet i dag gir ein usikkerheit.

Tunell under Kvamskogen - kan miste Kvamskogenkundar som i dag nytter Norheimsund og Øysetse.

Tunell under Kvamskogen, nærmare Bergen. Fleire busette i Kvam? Større handelslekkasje?

Hordalandsdiagonal i sør - vert meir usentralt. Kan verte holet i smultringen.

TRAFIKK GJENNOM SENTRUM

For stor gjennomgangstrafikk, som vil auke. Tunell BHV-svingen - Steinsdalen er uansett mange år fram i tid.

Avbøtande tiltak på kort sikt: fartsdumpar gjennom sentrum og 40 km/h fartsgrense

TILTAK I VESTLAND FYLKESKOMMUNE

VESTLAND FYLKESKOMMUNE

Prioriterear andre deler av fylket, eller andre tema enn dei som er viktige for Norhimsund.

Kan t.d. prioritera andre ting enn kultur - som er viktig for for Fartøyvernsenteret.

SAMFUNNSUTVIKLAREN KVAM HERAD

SENTRALISERING

Kvam herad bør legge til rette for kommunale innkjøp lokalt.

KUNDER I BEVEGELSE

SAMNANGER OG ODDA

Samnanger overtek Kvamskogenhandel, ynskjer pol og apotek. Andre tilbod utviklast kontinuerleg.

Tunell under Kvamskogen og gamlevegen i Tokagjelet vert stengt - tilkosten til/frå Kvamskogen vert vanskeleg.

Folk i Jondal trekker mot Odda.

SVAK PÅVERKNINGSKRAFT

SVAKT REPRESENTERT PÅ FYLKESTING

***STYRKAR** (trekk ved tettstaden)*	***VEIKSKAP** (trekk ved tettstaden)*
Ein fin plass å bu - drive næring - besøke - vekse opp - eldast **ENGASJEMENT OG IDENTITET** - GLAD I BYGDA SI -DUGNADSÅND OG FRIVILLIGHEIT - HAR IDENTITET - BRA MENTALITET - MANGFALD - TAR TAK OG SNUR TING RUNDT – ELDSJELER **INNSATSVILJE OG DUGNADSÅND** **KRAFT TIL NYSKAPING, VILJE OG EVNE TIL Å HANDLE** HØG AKTIVITET PÅ NYSKAPING - HARDANGEBADET/HOTELLET/HIH GIR ENERGI **TILTREKKINGSKRAFT** – TILBAKEFLYTTING OG TILFLYTTARAR **PASSE STØRRELSE** - OVERSIKTLEG, PASSE STORT OG SENTRALT - BREITT VARE- OG TENESTEUTVAL **BUSTADMARKNAD SOM FUNGERAR** **NÆR BERGEN OG VOSS** **FIN TURISTPLASS, EIN DEL AV HARDANGER** **FLOTT NATUR** **GODE FRITIDSTILBOD** **GODE SAMFUNNSSTRUKTURAR**	**AVGRENSA STØRRELSE PÅ STADEN** **AVGRENSA ARBEIDSMARKNAD** **MARKNADSFØRING** **MANGLAR BRANDING** **UTEROM OG FØRSTEGONGSINNTRYKK** **INFRASTRUKTUR** – dårleg veg i alle retningar **SAMARBEID** **BYRÅKRATI** **TING TEK TID** **SOSIALE MØTEPLASSAR** **GRUNNLAG FOR SPESIALBUTIKKAR VERT SVEKKA** **RIVALISERING ØYSTESE NORHEIMSUND** **MANGLANDE LOJALITET TIL LOKAL HANDELSSTAND** **SERVICENIVÅ** **IKKJE MODERNE NOK** **LIKESTILLING**
***MOGLEGHEITER** (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)*	***TRUGSLAR** (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)*
FOLK ER MOBILE **LIGG I HARDANGER - FÅ TAK I MEIR TURISTAR** **FÅ PERLENE TIL Å SKINNE MEIR** **NÆRINGSLIV I ENDRING** **FOLK VIL HA ARRANGEMENT - FOLK VIL HA MØTEPLASSAR** **MEIR STRATEGISK TENKING I HANDELSSTANDEN** **SENTRUMSPLAN/REGULERINGSARBEID** **NÆRLEIK TIL BERGEN OG VOSS** **INFRASTRUKTUR** **KVEMMINGANE ER INTERESSERT I MOTOR**	**NETTHANDEL** **HANDELSLEKKASJE TIL BERGEN OG VOSS** **INFRASTRUKTUR** **SENTRALISERING OG FRÅFLYTTING** **TILBOD PÅ VIDAREGÅENDE SKULE VERT BYGD NED** **FORGUBBING** **AKTØRAR UTANFRÅ KAN KONKURRERE UT LOKALE FIRMA**

SWOT Etter intervjurunden våren 2021 og samling 30. august, Øystese.

Styrkar (trekk ved tettstaden)

OVERORDNA: Ein fin plass å bu - å drive næring - å besøke - å vekse opp - å verte gamal

ENGASJEMENT OG IDENTITET

GLAD I BYGDA SI

Stor vilje til å gjere det triveleg, folk har kjærleik til bygda si.

DUGNADSÅND OG FRIVILLIGHEIT

Får til ting i fellesskap. Sjusete, Holmatun, parken m.m.

Frivilligheit står sterkt i Øystese (sterkare enni Norheimsund).

HAR IDENTITET

Har identitet. Kult å vere frå Øysetese. Kult å vere frå Hardanger.

Borderline pulserande.

Fjellbygda Øystese.

BRA MENTALITET

Lov å lukkast. Stå-på-vilje.

Hyggelege og lune folk.

Tillit, samarbeid og bruker kvarandre.

Hyggelege folk. Folk kjenner kvarandre, veit om kvarandre.

God vilje til samarbeid - meir vennskap enn kniving.

MANGFALD

Kompetanse, ulik bakgrunn, alder, nasjonar/land. Døme: Kvammalokk.

Mykje flinke folk, utruleg kva verksemder som dukker opp.

TAR TAK OG SNUR TING RUNDT

Var 3 tomme bygg - Meieri/Hotell/Holmatun - no er det aktivitet

ENGASJEMENT

Folk som tør å satse. Nyetableringar. Masse flinke folk. Mange nye som overtek.

Vårkjeta, julegate, fotballcup, Liv og lyst prosjektet etc

ELDSJELER

Eldsjeler får ting til å skje.

Mange eldsjeler, arrangementer for store og små.

INNSASTSVILJE OG DUGNADSÅND

MYKJE AKTIVITET

Aktivt bygdemiljø. Mange drar lasset. Mange tilbod. Vanskeleg å velje aktivitet for ungane.

Mange har lyst til å bidra.

Mange aktivitetar, kjem positive ting ut av det.

Store arrangement og festivalar, viktig for å trekkje folk. Må marknadsførast og vere synleg.

Kort veg til alle typer aktivitetar innanfor 10-15 minutt køyring.

KRAFT TIL NYSKAPING, VILJE OG EVNE TIL Å HANDLE

HØG AKTIVITET PÅ NYSKAPING

LAB har bidrege positivt.

Arbeid med sentrumsplan.

Nyetableringar som Mathuset i Hardanger, øl, ost, Spildegarden.

Lokalmat er ein ting i tida. Mathuset i Hardanger viser mangfaldet

HARDANGEBADET/HOTELLET/HIH GIR ENERGI

Positivt for alle/hyttefolk etc.

Litt meir levande enn i Norheimsund. Øystese har blomstra (Hardangerbadet/hotell)

Sentrumsplan m.m. - Øystese er i gang.

Liv og Lyst, turveier, Øystese er på god vei.

Synergiar rundt Hardangerbadet/Hotellet/Helse i Hardanger - gir grunn til å reise til Øystese.

Hardangerbadet/Helse i Hardanger/Hardangerfjord Hotel - kan verte hjørnesteinsverksemder.

Hardangerbadet/Helse i Hardanger/Hardangerfjord Hotel - avgjerande for handelsstanden.

Hardangerbadet/Helse i Hardanger/Hardangerfjord Hotel - arbeidsplassar og kvalitetstenester for lokalbefolkninga.

Stort spekter i aktivitetar som gjev grunnlag for næringsverksemd

- (industri/landbruk/havbruk/hytter/bustadbygging/næringsdrift)

Hardangerbadet er bra for Øystese. Eg har stor tru på hotellet i Øystese.

TILTREKKINGSKRAFT

TILBAKEFLYTTING OG TILFLYTTARAR

Folk flytter tilbake, IKKJE fraflytting og nedlegging som vi ser andre stader.

PASSE STØRRELSE

OVERSIKTLEG - PASSE STORT - SENTRALT

Så lite at det er mogleg å bli kjend.

Stor bygd, masse folk.

Ikkje så stort. Tryggheit i at andre veit kva du driv med.

Marknadsføring på ryktebørs, møteplassar der du treffer igjen kundar/potensielle kundar.

Stort nok til å ha dei tilboda ein treng. - må ikkje bli mindre.

Enklare å få lojale kundar her enn i byen. Forståing for betydninga av lokal næring er aukande.

Passe stor - akkurat passe stor!

Ligg midt i marknaden for Hordaland.

Korte liner. Tett på. Velvilje.

Mindre anonyme enn i ein by.

Har alt vi treng!

Mindre plass: lettare å få folk til å stille på noko dei ikkje er så interesserte i.

Vegen tvers gjennom sentrum - alle kjem inn til sentrum. Ladestasjon gir stopp.

BREITT VARE- OG TENESTEUTVAL

To handlesenter med samla godt utval - men for dårleg til å vise oss fram.

"Vi har det meste her". Har hatt kunder som har vore to gonger på leit i Bergen - og så finn dei det her i Øystese.

Får tak i det meste - eventuelt kan det bestillast.

Har spesialbutikkar sko/zoo/bokhandel med gode nettverk/eigar tett på, gjev gode råd og bestller for kundane.

Folk skjønar at dei lokale butikkane er der berre om dei vert brukt.

Næringslivet er meir mangfaldig enn det innbyggjartalet skulle tilseie.

Næringsdrivande er villige til å tilpasse seg kundane. Er fleksible og søkjer etter løysingar. Etterkommer ynskje og behov.

BUSTADMARKNAD SOM FUNGERAR

NYE BUSTAD- OG LEILEGHEITSPROSJEKT

Leilegheiter vert seld til byfolk frå Fana.

Prisane på einebustader er høge nok til at det vert bygd leilegheiter.

NÆR BERGEN OG VOSS

Folk ser kva som skjer, ein god plass å bli gamal.

Kort veg til Flesland - inn/ut i verda.

Kort veg til varer og tenester vi ikkje har lokalt.

"Vi ligg i utkanten av Bergen"

Fordeler med bygda - men og nært Bergen/by - har begge deler.

Kort veg til toget til Oslo (Voss) og fly frå Flesland.

Nær Bergen -om ein har urbane behov så er det lett tilgjengeleg. Kort veg til Bergen og Voss.

Men og langt nok frå Bergen slik at Norheimsund og Øystese har eigne tilbod.

FIN TURISTPLASS, EIN DEL AV HARDANGER

Fjord/fjell/fonn. Hotell og Hardangerbad trekker turistar.

Nydelig og fin plass, for fastbuande og tilreisande.

Tett med attraksjonar, Ingebrigt Vik, Kabuso, Hardangerbadet, Sider, Mat, Gardsbesøk, RIB m.m

Yrande turistliv, ein del av Hardanger.

Hardangerbadet trekkjer hyttefolk til Øystese.

Bad/hotell/strand - fint sentrum.

Hardangerbadet og hotellet - utroleg flott anlegg. Treplanting lager fine rom.

Parken og stranda er eit pluss.

FLOTT NATUR

Kjempefin natur. Fjell og fjord. Skal gjerne ha budd nokre år ute for å verdsette dette.

Flott å sjå på, rekreasjon, til fotoshoot, bidreg kanskje meir enn vi er klar over.

Gode rekreasjonsmoglegheiter.

Turområder.

Heile Øystese er eit stort amfi - lage til kart for vandring.

GODE FRITIDSTILBOD

IDRETTSLIVET

Idrettslivet er veldig variert

KULTURLIVET

Møteplassar og underhaldning. Kunst.

Mykje som skjer i Kabuso.

Festivalar.

GODE SAMFUNNSSTRUKTURAR

GOD PLASS Å DRIVE NÆRING

Positiv plass å drive næring frå.

Gode nettverk., næringslag, næringsråd, næringshage, fruktlageret (kontorfellesskap), næringsavdeling i fylket (T. Monstad/ H.B. Larsen)

Norheimsund/Øystese/Ålvik/Kvamskogen næringslag jobber saman.

90 lærlingar gjennom Handalag (opplæringskontor), fordelt på 30 fag i 50 verksemder.

GODE OFFENTLEGE TENESTER OG GOD KVALITET PÅ HELSEVESEN

POLITISK MILJØ

Fungerar bra. Betre no enn for 10 år sidan

Veikskap (trekk ved tettstaden)

AVGRENSA STØRRELSE PÅ STADEN

Kundegrunnlaget er ikkje stort - må arbeide for å utvide marknaden.

For få stablie, nye arbeidsplassar.

Kan følast knugande. Skrik etter impulsar. Størrelse og mentalitet knytt til det - vanleg uansett?

Litt lukka, kan verte einsam. Uformelle møtestader manglar.

Framhever lokalmat -> men ingen ferskvaredisk!

Sortiment i butikkane -> kjedeleg.

Ikkje same vareutval som i sentrale strok.

Små spesialbutikkar - markedet kan ikkje verte mindre.

AVGRENSA ARBEIDSMARKNAD

Mangel på arbeidskraft - vert fort utanlandsk arbeidskraft.

Dei som søkjer etter jobb - folk reiser ut.

Lettare å rekruttere i byane.

Mangel på arbeidsplassar for høgt utdanna.

For få arbeidsplassar, folk har lyst til å flytte heim - begrensa med arbeidsplassar.

Manglar arbeidsplassar for høgt utdanna.

Treng fleire kompetansearbeidsplassar, gjerne for kvinner.

MARKNADSFØRING

To handlesenter med samla godt utval - men for dårleg til å vise oss fram.

RIB'en gjemt ned i kjellaren - betre synlegheit.

Bli flinkare til å fortelle om eigen bedrift, kva treng vi? utfordringar? -> ender opp med meir samarbeid.

Er tilboda synlege nok?

Ekstremt mykje å by på, ikkje flinke nok til å fortelje. Hotellet har eit ansvar - må bli flinkere til å skryte.

Kunnskap om tilbod som finnst er låg.

Meir utvidfda og sytematisk samarbeid mellom butikkar - t.d. gjennom marknadsføring
 - framstå meir samla. Krev tid og ressursar.

Bli flinkare til å få fram tilboda som finnst gjennom digital marknadsføring/f.b. og anna.

".. i ferd med å reise til Åsane, visste ikkje at det fanst her.."

Nytte moglegheitene til å komme i media i større grad enn vi gjer? Ring til BT/NRK og fortell om kva som skjer.

Lag, organisasjonar og Kvam herad - marknadsføre Kvam saman.

Bedrifter kan vise seg meir på sosiale medier.

MANGLAR BRANDING

Sentrumsstruktur matcher ikkje omgjevnadane (ref Urban Rabbe arkitekter).

Mangler "branding" - ref Lofthus, Strandebarm, Ulvik

UTEROM OG FØRSTEGONGSINNTRYKK

Bad og hotell løfter standarden, synleg at andre bygningar burde vore pussa opp.
Treng betre førstegongsinntrykk.
Manglar offentleg toalett.
Parkanlegg med samlingsplass kan verte enda bedre.
Sentrum kan bli meir attraktivt.
For mykje tungtransport/sand/støv/støy i sentrum. Få dette ut av sentrum.
Lite innbydande sentrum - har kommet seg, men stort potensiale.
Svak økonomi til å utvikle sentrum.
Strandpromenade til Lundanes.
Ikkje så synleg at det er ein stad du burde stoppe.
Ein del gode tilbod er ikkje synleg. Kunne vore meir "hei du! Stopp her!"
Fordeler om handel innan samme bransje låg nærare kvarandre. T.d. Gule's og FK-butikken -
- Clustere av butikkar i same bransje.
Støv og støy til alle døgnets tider i sentrum.
Levande møteplassar i sentrum, park osv. kan bli betre, vert jobba med.
Det genuine Hardangertilbodet som finnst synest ikkje, har alle fasilitetar, men ikkje særpreg (Øystese sentrum).
Mathuset kan verte meir synleg.
Ikkje godt lagt til rette for gåande og syklister.
Parkeringsplassar kan leggast i bakgården, a la Kiwi og COOP. Nytt noko P-areal til andre føremål.
All trafikk, inkl tungtrafikk, rett gjennom sentrum - vert eit svakt sentrum.
Plassering av tilbod er spreidd, krev bilbruk.
Grus og sand, støvsky gjennom sentrum. Helseaspekt - må vaske oftare.
Lage betre/tydelegare gangsoner mellom forskjellige aktivitetar/tilbod.
Ha tilbod slik at det er naturleg å gå i mellom - meir som Torgalmenningen i Bergen. Styrke gangsoner.
Sjå på uteromutvikling i Øystese - vurdere nybygg.
Tilgjengelegjere Øystese for den tilfeldige turist (ikkje alle er like godt kjende).
Ledige lokal - tenk breitt - gunstig pris.
Potensiale som fysisk stad er ikkje utnytta. "lyst til å vere i /opphalde seg i Øystese - kan bli betre!"
Industri med støv/støy i sentrum, meir aktivitet enn før. Virker og inn på et visuelle inntrykket.
Øysteseelva -korleis gjere meir tilgjengeleg og til glede for alle?
Drammenselva er mykje større, men det som er gjort der er kanskje eit førebilete?
Tilretteleggje for folk og for lakseelva
- ta med folk som har kunnskap om villaks i utviklingsarbeidet. Sitteplassar, kunst, beplantning osv.
Industriområde midt i sentrum.
Meir heilskapeleg samansetting av tilbod i sentrum - t.d. bilverkstad kan verte kafe eller butikk i staden.

INFRASTRUKTUR

Dårleg veg i alle retningar.

SAMARBEID

Dårleg samarbeid - kunne vore meir rom for meiningsbrytning -> betre rusta etterpå.
Lite transparente bedrifter. Held korta tett til brystet istaden for å søke ut nye samarbeid.
Tettare samarbeid næringslag/næringsråd.
Kan bli flinkare på samarbeid.

BYRÅKRATI

Sakshandsaming administrativt i heradet i strid med/motstrøms i.f.t. politisk vilje.
Vrient å få eigen bustad litt vekke frå sentrum -> vrient i.f.t. planverk.
For lite alternativt næringsareal til det som er i sentrum.
Krav som kjem i.f.t. bygging, vanskeleg å få godkjenning. For seint og for strengt.
Søknad om å sette opp Rubbhall - 8 mnd før løyve vart gitt.

TING TEK TID

Busdalen - kan starte idrettsanlegg, men kjem ikkje i gong.

SOSIALE MØTEPLASSAR

Utestadar a la tidlegare Bistroen og kjellaren på Hardangerfjord Hotel finnst ikkje.
Uteplassar er mangelvare. Kafear stenger samstundes med butikkane.

LITT OVERALT, Vi treng sentralisering av handelen.

OPNINGSTIDER, Burde vore lengre opningstider (i tillegg til torsdag).

GRUNNLAG FOR SPESIALBUTIKKAR VERT SVEKKA

overføring av blomer/ bøker/elektrisk/kle - til daglegvareforretningar.

RIVALISERING ØYSTESE NORHEIMSUND

Betre blant dei yngre.

Bygdestriden er mindre enn før. Norheimsund og Øysetese som ein tettstad.

Kniving mellom Norheimsund og Øystese, drar begge ned i staden for å byggja opp.

TAPER LITT I KONKURRANSEN MED NORHEIMSUND, Hyttefolk frå Kvamskogen dreg som oftast til Norheimsund

Litt mindre hyttefolk/båtfolk enn i Norheimsund.

Handel er litt i skuggen av Norheimsund, ikkje eit minus - og det er korte avstandar.

MANGLANDE LOJALITET TIL LOKAL HANDELSSTAND

SERVICENIVÅ

Varierande kvalitet på kundebehandling -> potensiale for å konkurra betre med netthandel og Bergen.

LIKESTILLING

Øystese er mannsdominert

IKKJE MODERNE NOK

Ta i bruk ny teknologi. Nye digitale plattformer, meir verdi til kunden.

Moglegheiter (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

FOLK ER MOBILE

Folk tek med seg arbeid om dei kjem hit (ref Norman, demografiuitvalet).

Legge til rette for kompetansemiljø - ta godt i mot/stimulera.

Teknologoi gjer det mogleg å arbeide frå ein "distriktsbase".

Fin base for nettbaserte arbeidsplassar - fleire kontorfellesskap a la Fruktlageret - lag fleire slike "kontorhotell".

LIGG I HARDANGER - FÅ TAK I MEIR TURISTAR

BUBILCAMP

Ein bubilcamp gir kundar rett i butikken. Lag til i samanheng med gjestehamn.

MEIR GJESTEHAMN

God gjestehamn gir kundar rett i butikken. Lag større båthamn. Mogleg med meir sentral plassering?

UUTNYTTA POTENSIALE GENERELT - TURISME

Har eit potensiale som ikkje er utnytta. Førebilete: Kinsarvik/Eidfjord/Ulvik.

Flotte naturområde som kan brukast meir.

Vere meir seljarar - sende folk til Torefjell og Bredablik.

Reiseliv har stort potensiale - ringverknader.

Turisme i Noreg , spesielt i Hardanger, har potensiale.

Betre rasteplassar.

Gjennom samarbeid/samlisplass/åpenheit - kva behov har vi?

Hytteutvikling.

Utnytte turismen meir.

Meir stabil tilgang på heilårsturistar/reisande.

Ost/øl/utsal er på gang!

Vi er ein del av Hardanger - kling godt - må utnyttjast.

Utnytter ikkje Kvamskogen kundane godt nok - bompengar Tokagjelet reduserte trafikken.

FÅ PERLENE TIL Å SKINNE MEIR

Bygdalarm, Siderfestival, Fotballcup, Holmatun osv . Ta godt vare på det ein har.

NÆRINGSLIV I ENDRING

Etabler ein folkehøgskule. Fjellski.

Start (sam-)arbeidet med kva Øystese gymnas kan nyttast til når skulen vert lagt ned.

Knytte saman utdanningstilbod med Helse i Hardanger? Starte med idedugnad? Sjekke moglegheitene for folkehøgskule?

Ta godt vare på dei som har starta opp - Viktig at dei lukkast - støtt opp under arbeidet som Helse i Hardanger gjer.

Holmatun - kva no? Korleis skal det organiserast vidare, kven tek over?

Utvikle tilbod på vidaregåande skule i samarbeid med Helse i Hardanger eller anna næringsliv i Kvam?

Heie på nettbasert etterutdanning. Få inn Folkeuniversitetet og andre utdanningsaktørar.

FOLK VIL HA ARRANGEMENT

Vidareutvikle Bygdalarm, utvikle nye arrangement.

Kan nye arrangement utviklast over same lest som eksisterande arrangement?

A la fotballcup - men med annan idrett? Siderfestival - med med eit anna tema?

FOLK VIL HA MØTEPLASSAR

Utvikle møteplassar

MEIR STRATEGISK TENKING I HANDELSSTANDEN

døme - handlegata i Norheimsund - ikkje heilskapeleg tenkling - for mykje tilfeldig

SENTRUMSPLAN/REGULERINGSARBEID

Arbeid er i gang - utnytt moglegheitene

NÆRLEIK TIL BERGEN OG VOSS

Sterkare samarbeid- sjå nye moglegheiter

Marknaden rundt oss er ikkje godt nok utnytta.

Marknadsføring: Det er like spennande å komme hit for bergensarane som for oss å dra til Bergen.

Arrangere markandsføringsstunt for bergensarar -"Alt vi har å vise fram i Kvam" arranger 2 dagar i året med RIB mellom bygdene - sidersmaking - bading - hotella viser seg fram - musikk osv.

Målretta mot styrer i pensjonistlag? Burettslag?

INFRASTRUKTUR

OM KORTARE REISETID TIL BERGEN

Nærmare handelstilbod i Bergen.

Ikkje nærmare for bergensarane å dra til Kvam..

Lettare å pendle.

KVEMMINGANE ER INTERESSERT I MOTOR

Rural motorinteresse (ATV, mopeder på bakhjul, burning og bilkøyring, flymiljø,speedbåtar og vassscooterar m.m.)

om du bur i Kvam må ein vere døv for ikkje å få dette med seg.

Få på plass motorsportanlegg, i Vangdalsåsen saman med skytebanen er diskutert.

Trugslar (trendar og utvikling generelt og utanfor tettstaden)

NETTHANDEL

Vi som er tett på Postnord/Posten ser ein auke.

Veldig tilgjengeleg.

Folk er prisbevisste.

Netthandel er største trugsel mot butikkane.

Den kampen er tapt. Dei som driv handel må utvide tenestetilbodet.

Kva kan vi selje utan nettkonkurranse? Kva er unikt? - unngå konkurranse med nettet.

Forbrukarvanar endrer seg: "Fri frå jobb for å gå på butikken?" -> klikk og hent -> levere på sentral stad

Butikkane må tilpasse seg nye kundemønster, forum for å utnyttje nye moglegheiter

Vanskeleg å gjere noko med - medisin: service/bransjekunnskap/hjelp til kundane.

- Gi kundane noko dei ikkje kan få på nettet.

Komfortabelt. Ungane er lagt - handle på nett. Folk kjenner kanskje ikkje til at loakle tilbod finnst, som er gode på pris etc.

Nettbutikk - basere på eiga lagerbehaldning + andre sine lager i tillegg

- slik at ein kan tilby meir enn det ein har p lager i eigen butikk.

HANDELSLEKKASJE TIL BERGEN OG VOSS

Åsane er nærme. Enkelt å dra til Horisont + + ein ettermiddag.

Handletur er også knytt til "tur" - ei oppleving.

Kapitalvarer spesielt utsett.

T.d. større utval av kle i Bergen

INFRASTRUKTUR

Rassikring med høge bompengar - vil redusere trafikk.

Tunnel under Kvamskogen - stenger ute kvamskogenkundane.

Opprusting E39 sør for Bergen - utbetring E16 Bergen - Voss -

- Hordalandsdiagonal utanfor Norheimsund/Øystese -> vert liggjande i bakevja

SENTRALISERING OG FRÅFLYTTING

Haldning: totaltilbodet, særleg på arbeid -> sentraliserast. Vanskeleg å vere kjerringa mot straumen.

TILBOD PÅ VIDAREGÅENDE SKULE VERT BYGD NED

Bygg/bilfag/elektro er borte - vert ein skule med enda færre yrkeslinjer.

Sterkt redusert linjetilbod på yrkesskulen.

Kapasitet på Voss, Fusa og store yrkesskuler i Bergen -> Kvam og Odda ligg klar for hogg.

VGS/yrkesskule må utviklast. Det er behov for bygg/bilfag/elektro. Treng lærarar som brenn for skulen og lokalsamfunnet.

Yrkesfag reduserar og bygges ned.

FORGUBBING

Høg snittalder..

AKTØRAR UTANFRÅ KAN KONKURRERE UT LOKALE FIRMA

Bratt/Fuglafjell/H2 Hardanger møter konkurransen frå utanbygds firma gjennom samarbeid.

NOKRE TEMA FOR VIDARE OPPFØLGING OG ARBEID

FELLES FOR HEILE KVAM

Marknadsføre Kvam som ein god plass å bu og arbeide – der ein kan ta med seg arbeidet og jobbe i kontorfellesskap med andre.

Vidareutvikle og auke tilgjenge på kontorareal for dei som kan arbeide med Kvam som base, og med arbeidsgjevar ein annan plass. Slike kontorareal kan gje eit arbeidsfellesskap sjølv om arbeidsgjevar held til ein annan stad.

Dette kan vere eit tiltak for å få statlege arbeidsplassar til Kvam. Distriktsminister Linda Hofstad Helleland seier til NRK 12. februar 2021:
– Det ligger helt fantastiske muligheter for Distrikts-Norge. Jeg tror at alle distriktskommuner prøver å bli så attraktiv som mulig for unge arbeidstakere. Man burde kunne kreve at man kan ta den statlige arbeidsplassen sin ut av storbyen og inn til distriktene. For at dette skal bli en realitet, mener hun at flere «hubs», eller arbeidsfellesskap, skal etableres. Slik vil folk fremdeles få muligheten til å arbeide ut fra et kontor om de ønsker det.
– Vi har fire pilotprosjekt med statens hus, der vi samler statlige ansatte i ulike former for arbeidsfellesskap. Dette er starten på det vi ønsker å bygge videre på.

Kva seier forskarane?
Men vil muligheten til å flytte bort fra Oslo føre til en masseemigrering fra hovedstaden?
Nei, mener eksperter.
– Jeg tror de fleste som nå har hjemmekontor, gjerne vil tilbake til arbeidsplassen i to-tre dager i uka for å kunne være sammen med kolleger. Det er ikke utenkelig at noen vil flytte ut i distriktene, men det kommer nok ikke til å være en arbeidsform som appellerer til veldig mange, sier arbeidslivsforsker ved Oslo Met, Eirin Pedersen.
Hun tror det er mer sannsynlig at folk tar med seg jobben på hytta om de har mulighet til det.
– De fleste arbeidstakere som bor i en storby, som Oslo, ser kvalitetene til å bo der. Selv om de kvalitetene er lagt på vent i en periode, så kommer de tilbake.

Hun får støtte fra forskningskoordinator ved Fafo, Kristine Nergaard.
– Det kommer nok ikke til å bli veldig mye brukt. Det vil helt klart være en mulighet for noen, men det blir nok et mindretall som vil ta med seg jobben ut av storbyen, sier hun.

Regjeringa la i juni 2021 fram *«Strategi for småbyer og større tettsteder som regionale kraftsentre»* der oppretting av såkalla «Distriktshuber» er eit tiltak:

Målet med ordningen er å utvikle lokale arbeidsfellesskap som gir arbeidstakere mulighet for å arbeide fra hele landet. Løsningen er ifølge regjeringen såkalte «Distriktshuber».

For å få fart på sakene kommer nå distriktsministeren med penger: I statsbudsjett for 2022 foreslår regjeringen et tilskudd på 10 millioner kroner for å stimulere til fjernarbeid i kontorfellesskap i distriktene.

Midlene fra regjeringen skal lyses ut, og tilskuddet skal gå til kommuner som står lengst frem i skoene og står med åpne armer og ønsker folk fra byen velkommen til bygda, understreker distriktsministeren.

Målet er ikke å bygge nye kontorbygg, men å koordinere samarbeidsparter fra offentlig og privat sektor som legger til rette for og setter i gang lokale kontorfellesskap for fjernarbeid.
https://www.nrk.no/nordland/distriktsminister-linda-hofstad-helleland-vil-gi-10-millioner-til-kontorfellesskap-i-distriktene-1.15636259

Kvam herad søkjer på midlar i samband med «Distrikthuber»

Arbeid for etablering av statlege arbeidsplassar i Kvam med hovudkontorfunksjon. Tverrfagleg (politisk/administrativt i heradet/næringsliv/frivillig sektor m.m., målretta 3-års prosjekt for å vurdera om eit slik arbeid kan gje resultat. Kopla på Victor Norman eller andre som rådgjevar?

Betre tilgang på relevant arbeidskraft.
Kartlegge kva slag kompetanse som er mangelvare, og arbeide for å stette dette behovet. Kartlegge trong for kompetanse breitt for heile næringslivet, utvikle nye tilbod på Kvam VGS som stetter dette behovet.

Trainee-program er tiltak som virker i høve rekruttering, men er generelt lite nytta i distrikta. Vurder nærare tilknytning til trainee-programma som Bergen Næringsråd og Framtidsfylket har, fleire av desse kan vere relevante for verksemder i Kvam.

Korleis kan lokalsamfunnet mobilisere og påverke utviklinga på yrkesfagtilbodet på Kvam VGS? – dette tilbodet har vorte kraftig svekka og utviklinga er ein trussel mot utviklinga av lokalsamfunnet vårt. Arbeide for eit tettare samspel mellom skulane generelt og næringslivet.

Betre politisk representasjon av vår region på fylkestinget.
Her vert rammene for fylkesvegane, vidaregåande utdanning, fylkestannhelsetenesta, kollektivtrafikk, fylkeskommunalt arbeid med inovasjon og næringsutvikling og fylkeskommunalt kulturarbeid sett. Dette er viktige tema for lokalsamfunnsutviklinga og for at grunnlaget for vidare næringsutvikling skal vere godt.

Arbeide vidare for å utvikle kvar einskild tettstad til å verte attraktive plasser å bu, arbeide og drive næring.
Frå demografiutvalet NOU 2020:15**:**
Distriktssenteret påpeker at kommuner i begrenset grad kan påvirke netto befolkningsutvikling. Derimot kan de i noen grad påvirke befolkningsutviklingen indirekte, gjennom lokalt utviklingsarbeid med mål om å styrke attraktiviteten til kommunen/regionen. Dette omfatter innsats rettet mot arbeidsmarked og næringsutvikling, boliger og bomiljø, fysiske stedskvaliteter, kultur- og fritidstilbud, møteplasser, informasjon og veiledning, omdømme og fysisk og digital infrastruktur.
Telemarksforsking …. følgende anbefalinger om hva som bør kjennetegne en utviklingskultur for å skape en attraktiv kommune:
– Kommunen kan ikke skape attraktivitet alene. Attraktivitet skapes i samspill mellom kommune, næringsliv, frivillig sektor og andre.
–Attraktivitetsforbedring krever stor innsats og tar lang tid. Det gjør at skippertak ikke fungerer godt. Kommunen må ha kontinuerlig fokus på attraktivitet over lang tid sammen med resten av samfunnet.
–Godt samspill mellom kommunen og de andre viktige samfunnsaktørene krever høy tillit. Kommunen har ansvar for å skape denne tilliten gjennom åpenhet, god dialog og vedvarende prosesser.
–Kommunen må ha evne til å reagere raskt og utnytte positive muligheter i næringslivet (ha beredskap for flaks),
–men bør som hovedstrategi å arbeide langsiktig for å stimulere til vekst i det næringslivet de har i dag. Veksten i næringslivet kommer i de bransjene og i den typen næringsliv som kommunen har forutsetninger for og derfor stort sett i de bransjene som er der fra før. Det er lite fruktbart å ønske seg en annen næringsstruktur enn det en har. (NOU 2020:15,s.75)

Legg til rette for kommunale innkjøp frå lokale verksemder der det er mogleg. Utnytt moglegheitene som ligg i lovgiving kring offentlege innkjøp.
Næringslivet må og organisere seg slik at ein er i posisjon til å gje anbod.

Vurder om tettstader i Kvam kan verte vurdert som «typisk turiststad» - som gjev moglegheit for sundagsope.

Styrka marknadsføring generelt av vare- og tenestetilbodet i Kvam – generelt og på verksemdsnivå.

Korleis få ein større andel av nordmenn på ferie til Kvam?
Dette er eit tema som går att i mange intervju. Det er eit breitt tema, som inkluderer utvikling av serveringstilbod, overnatting, transport, attraksjonar og aktivitetar og marknadsføring. Potensialet er uansett stort. Kvam er ein del av Hardanger som er godt plassert på det norske turistkartet.

Nettbasert sal – etablere ei gruppe som tenkjer pilotutvikling på nettsal for verksemder i Kvam som vil freiste å få dette til.
Hypotese: Moglegheitene for å få dette til aukar med: høg grad av spesialisert vare-/tenestesal, høg grad av gjenkjøp (ein eller annan form for forbruksvare) og høg grad av lojal kundebase/gode nettverk som kan gje nye kundar. Vareutval/logistikk/lagerhald vil i varierande grad egne seg for nettbasert handel. Døme på referansar: Nordreisa næringsforening https://nordreisanf.no/shopnord-er-lansert/ , Boostcom Media; Bergen Sentrum/byVENN app https://www.bergensentrum.no/byvenn/ og Handlegaten.

Vidareutvikle samarbeidet som allereie er mellom Kvam Næringsråd, næringslaga og Kvam herad.
I intervjua er det mange som påpeiker effektane av samarbeid, at ikkje berre kvar og ein tenkjer på seg sjølv, men diskuterer seg i mellom, kva som er best egna for tettstaden og ikkje berre for kvar eindskild verksemd eller huseigar. Gjennom samarbeid dukker det opp løysingar som er vinn-vinn for alle partar, og det kan og vere løysingar som kanskje ingen hadde tenkt på i utgangspunktet.

For å fylle tomme lokal med aktivitet skriv ein i Distriktsnæringsmeldinga om 1/brei og open tilnærming til kva type verksemd eller aktivitet som kan etablerast 2/ ein får best resultat om ein arbeider i fellesskap – offentleg, privat næring og frivillige lag og organisasjonar. Det er og viktig å inkludera huseigarar i dette samarbeidet med tanke på utvikling av tettstadane, inkludert arbeid med miks og samansetting av butikktypar og arbeid med få nyetableringar.

Forum for festivalar og arrangørar? Bli kjend med kvarandre og legg til rette for nyskaping/ «gründerar» som vil etablere nye arrangement.

Støtte opp under gründerar – fadderordning med erfarne næringslivsfolk.

Utvikling av nye hytteområde.
Fritidsbustader betyr mykje for næringslivet i Kvam. Auka hytteutbygging vil vere eit positivt bidrag til næringslivet i Kvam på kort og lang sikt.

Auke kapasiteten for straumforsyning i Kvam.
Generelt større etterspurnad etter straum og etablering av større uttakspunkt for straum kan krevje tiltak i distribusjonsnettet. Kartlegge best mogleg kva behov som vil komma framover i lag med Kvam Energi.

Etabler motorsportsenter i Kvam.

STRANDEBARM

Ladestasjon for elbilar.

Sykkel- og gangveg til Rise og Bakka.

Arbeid med kva lokala til Hardanger Fiskeforedling skal nyttast til når det vert lagt ned.

Etablering av kontorfellesskap, det er lokale som kan vere aktuelle til dette.

Betre tilrettelegging av oppstillingsplass for bubilar.

Sentrumsplan for Strandebarm/Tangerås, potensiale for utvikling. Samle opp gode idear i ein plan.

Rasteplassar i samband med kanonstillingane på Hjartnes med historisk presentasjon (attraksjonsutvikling og hyggeleg rasteplass) og/eller ved Skjering

Støtte arbeidet med å reetablera Strandebarm Utviklingsfellesskap.

Sjekk status på fiber/breibandskapasitet til Strandebarm.

TØRVIKBYGD

Bygg leilegheiter sentralt i Tørvikbygd. Kvalitet som appellerer til fleire kjøpargrupper: eldre, yngre, dei som ynskjer leilegheit som alternativ til hytte osv. Gangavstand til buss/ferje/butikk. Hyggeleg og lekkert.

Kvar gang temaet om skulenedlegging kjem opp, medfører det at Tørvikbygd vert ein mindre attraktiv stad å busette seg. Kvam herad må vere seg bevisst dette.

Start opp arbeid for å vurdere fart gjennom sentrum, inkludert vurdering av fartsdumpar, oppstillingsplassar ferje og trafikktryggleik generelt i Tørvikbygd.

Ladestasjon for elbilar.

NORHEIMSUND

Utvikla historisk rundtur til fots i sentrum.

Fortgang i arbeidet med å lage tunell frå BHV-svingen til Steinsdalen for å gjere sentrum meir attraktivt.

Vurdere området ved Nedstegata 4,11,9,7 som bilfritt og overbygd. Food-court, butikkar, osv. Samlingsstad både sommar og vinter – på dagtid og om kvelden.

Fartsreduksjon gjennom Grove. 40km/h og fartsdumpar i kombinasjon med fotgjengarovergangane.

Handhev skiltinga om maks 2 timar parkering på kaien. Betre skilting til parkeringsplassar litt ut av sentrum, men som ligg godt innanfor gangavstand.

Lag ein konkurranse om fornying av gangbrua over fv79 ved Straumen.

Bubilplass i gangavstand til sentrum. I kombinasjon med anna infrastruktur til idrett (toalett/dusj) som campingsplass?

ØYSTESE

Alle som har interesse for ei positiv utvikling av Øystese sentrum må sette seg inn i sentrumsplanen som Kvam herad og ABO arkitektar arbeider med, og gje innspel.
Inkludert betre tilhøve for gåande og syklande, trivelegare sentrum, fartsreduksjon gjennom sentrum, sikrare skuleveg, vurdere løysingar for tungtransport ut av sentrum, utnytting av areal langs Øysteseelva til felles trivnad og glede, strandpromenade til Lundanes osv.

Raskast mogleg avklaring på utflytting av industriaktivitet med støv/støy/tungtransport ut av sentrum.

Legg til rette for utviding av gjestehamn og bubilparkering i gangavstand frå sentrum – dette vil gje eit monaleg kundetilskot til tilboda i sentrum.

Arbeid med kva lokala til Øystese gymnas skal nyttast til når det vert lagt ned.

ÅLVIK

Ladestasjon for elbilar.

Kafé og leilegheiter står tomme. Arbeid for å løyse dette.

Fullfør sentrumsplan for Ålvik.

REFERANSAR

NOU 2020:12 Distriktsnæringsutvalget v/Brandtzæg
Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn.
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-12/id2776843/

NOU 2015:15 Demografiutvalget v/Victor Norman
Det handler om Norge — Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene.
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-15/id2788079/

Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen. Meld. St. 5 (2019– 2020)
Et sentralt poeng i meldingen er næringslivets betydning for levende lokalsamfunn.
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20192020/id2674349/

Strategi for småbyer og større tettsteder som regionale kraftsentre
Kommunal- og moderniseringsdepartementet -Sterke småbyer og tettsteder gjør det attraktivt å bo, leve og jobbe i hele landet. Juni 2021.
https://www.regjeringen.no/contentassets/e381f14df70942d085ee2c40d0cf05b1/no/pdfs/strategi-for-smabyer.pdf

Artikkel v/Distriktssenteret, direktør Marit Lofnes Mellingen og seniorrådgiver Marianne Solbakken
https://www.fjt.no/nyheter/2020/09/24/%C2%ABDe-fleste-distriktskommunene-har-en-dr%C3%B8m-%C3%A5-bli-flere.-Husker-dere-%C3%A5-ta-godt-vare-p%C3%A5-de-innbyggerne-dere-har%C2%BB-22717708.ece

Notat: Distriktskommuner som lykkes godt med næringsutvikling
https://distriktssenteret.no/artikkel/%e2%80%8bnotat-distriktskommuner-som-lykkes-godt-med-naeringsutvikling/

Gode Næringskommuner i distriktene. Tre eksempler fra Sør- og Vestlandet.
https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2020/03/Gode-naringskommuner-pa-Sor-og-Vestlandet.pdf

Sårbar eller robust? Sårbarhetsindeksen 2012: En analyse av norske kommuners næringsmessige sårbarhet. Telemarksforskning.
https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2013/02/saarbar-eller-robust-kommuner-2012.pdf

10 råd fra ungdommens distriktspanel
https://ungdomspanel.distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2021/04/10-rad-fra-ungdommens-distriktspanel.pdf

Regional plan for attraktive senter i Hordaland 2015/2026.
– senterstruktur, tenester og handel.
https://www.hordaland.no/globalassets/for-hfk/plan-og-planarbeid/regionale-planar/regional-plan-for-attraktive-senter-i-hordaland_web.pdf

Kvam herad, kommunedelplan for næring og kompetanse 2015 – 2023
https://www.kvam.no/_f/p1/if58f8c04-fc36-4caa-92bc-602055c00194/kommunedelplan-for-naring-og-kompetanse-2015-2023-plan.pdf

Arealstrategiar Kvam herad (2014)
https://www.kvam.no/_f/p1/ibe2877a6-f1c6-49cf-bd7b-f8cc0dfe4d88/arealstrategiar.pdf